

Lähtettäjä:
Lähetetty: perjantai 13. toukokuuta 2022 18.28
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: Koverhar satamalaajennus
Liitteet: 20220513160407676.pdf
Luokat: Tiina

Mielipide nro 1

Uudenmaan ELY-keskus

Viite: UUDELY/7968//2017

Asia: YVA-selostus

Uudenmaan ELY-keskus

kirjaamo.uusimaa(at)ely-keskus.fi

Viite: UUDELY/7968/2017

Hanke: Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston Koverharin sataman laajentaminen, Hanko

Mielipiteemme: Hankkeen toteuttaminen vaihtoehdolla 0+.

Perustelu: Koverharin satama ympäristöineen sijaitsee pohjavesialueella vaikka muuta kuulee väitettävän. Tvärminne Storfjärden lahden pohjassa on myös useita erittäin harvinaisia makeanvedenlähteitä jotka vaikuttavat alueella meren hyvinvointiin. Suunniteltu ruoppaus tulee järkyttämään vesistön tilannetta mahdollisesti haittaamalla ko. lähteiden toimintaa ja varmasti nostamalla vanhan terästehtaan aikana merenpohjaan ja rannoille haudattuja massoja.

Satamassa tehtävästä antrasiitin käsittelystä johtuva melu sekä ympäristöön pölyävä kivihiili, aiheuttaa huomattavaa haittaa lähistöllä oleville vapaa-ajan ja vakituisille asukkaille ja muille virkistyskäyttäjille sekä eläimille.

Högsand-Lappohjan alue on puhdistunut merkittävästi vuosien aikana Koverharin tehtaan lopettamisen jälkeen ja seudun säilyminen tulee turvata

Etelä-Suomessa on tämän hetkiseen tarpeeseen nähden hyvin riittävä määrä syväsatamia. Luonnon uhraaminen sataman lisäkapasiteettia varten ei ole tarpeen. Suunniteltu ruoppaus tulee jättää tekemättä sekä luonnon- että rahavarojen vuoksi.

Hangossa 12.5.2022

Lähtettäjä:
Lähetetty: perjantai 13. toukokuuta 2022 15.48
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: MIELIPIDE / UUDELY/7968/2017
Liitteet: Mielipide_UUDELY79682017_13052022.pdf
Luokat: Siina; Ympäristö

Hei
Tässä mielipiteeni Koverharin sataman laajennuksesta ja toiminnasta.
Viite: UUDELY/7968/2017

Terveisin,

Uudenmaan ELY-keskus

Viite: UUDELY/7968/2017

Asia:

Mielipide YVA-selostuksen täydennyksestä ja muusta asiaan liittyvästä.

Mielipiteen antaja:

Mielipiteen antaja on asian asianosainen. XX:n vapaa-ajan asunto ja metsäkiinteistö ovat noin 3,5 km:n päässä Koverharin satamasta ja kivihiilen (antrasiitti) käsittelypaikasta. XX asuu osoitteessa XX ja hoitaa metsäkiinteistöä osoitteessa XX keskimäärin 8 kuukautta vuodessa.

Mielipide:

Mielestäni Vaihtoehdossa 0+ on Koverharin satamaan parhaiten soveltuva vaihtoehto. Tässä vaihtoehdossa tarkastellaan Koverharin sataman tilaa käynnissä olevan bulk-laiturin saneerauksen ja satama-altaan kunnossapitoruoppauksen jälkeen siten, että olemassa olevat laiturit varustetaan rampeilla ro-ro-liikennettä (roll on roll off, kuormaus rullaten ilman nosturia) varten. Vaihtoehdossa tarkastellaan myös satamatoiminnan kehittämistä Hangon Länsi-satamassa. Alusliikenteen tonnimäärän arvio on sama kuin 0-vaihtoehdossa mutta ro-ro-alusten hieman pienemmästä syvyyksestä ja lastauksen käyttöasteesta johtuen aluskäyntejä muodostuu enemmän, arvioituna noin 295 per vuosi. Määrästä suurin osa (220) on ro-ro-aluksia.

Roro-kuljetuksiin siirtyminen olisi tarkoituksenmukaista haitallisten ympäristövaikutusten vähentämisen näkökulmasta. Nykyinen toiminta saastuttaa ympäristöä kivihiilipölyn levitessä maa- ja merialueille. Kivihiilen purkaminen aiheuttaa toistuvasti alueen vakinaisille asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille melurajat ylittävää melusaastetta, joka häiritsee erityisesti ilta- ja yöaikaan.

Satama-alueen kehittämisessä on huomioitava erityisesti toiminnan vaikutus pohjaveteen. Maanmittauslaitoksen kartan mukaan satama-alue sijaitsee pohjavesialueella. EU:n ympäristölainsäädäntö ja Weser-tuomio tulee huomioida. Ruoppauksen riskit tulee huomioida Weser-tapauksen esimerkin mukaan.

Koverharin satama sijaitsee Natura 2000 -alueen vieressä. Alueen virkistysarvo sekä luonnon ainutlaatuisuus on säilytettävä.

Kunnioittavasti,

Hangossa 13.5.2022

Lähtettäjä:
Lähetetty: perjantai 13. toukokuuta 2022 15.17
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Kopio:
Aihe: UUDELY/7968/2017 - kirjallinen lausuma
Liitteet: Kirjallinen lausuma 13052022 (x).pdf
Luokat: Siina; Ympäristö

Hei,

Ohessa kirjallinen lausumamme koskien Koverharin sataman mahdollista laajentumista.

Ystävällisin terveisin,

KIRJALLINEN LAUSUNTO - UUDELY/7968/2017

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

PL 36,

00521 Helsinki

kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Asia: Kirjallinen lausunto - UUDELY/7968/2017

Hangon Satama Oy:n ja Liikenneviraston Koverharin sataman laajentamissuunnitelma

Kirjallisen lausunnon laatijat:

Tausta:

Hangon Satama Oy suunnittelee Koverharin sataman laajentamista Hankoniemellä. Hangon Sataman tarkoituksena on ruopata Koverharin sataman edusta sekä syventää satamaan johtavaa väylää kuin myös täyttää merialuetta ruoppausmateriaalilla. Hankkeessa on tarkoitus laajentaa sataman laituralueita ulos Tvärminne Storfjärdernin selälle.

Sataman rakennustoimet tulevat vaikuttamaan arvokkaan Lappohjanrannan Natura-alueen luontoarvoja vähentävästi kuin myös aiheuttamaan haittaa Lappohjan ja Sjömansron merihotellin matkailutoiminnalle.

Hankkeelle ei tule myöntää ympäristölupaa, eikä hanketta tule toteuttaa.

Kirjalliseen vastaukseen liittyvät perustelut:

1. Sataman laajentumisen ja ruoppausten vaikutus vesistöön

On väistämätöntä, että sataman laajentaminen ruoppaamalla sekä lisääntyvä satamaliikenne tulevat aiheuttamaan Tvärminne Storfjärdenin vesiympäristölle pysyvää haittaa.

Ympäristöselvityksissä on jo aiemmin esitetty, että ruoppauksen sekä lisääntyvän satamaliikenteen myötä kuin myös suurempi aluksien potkurivirtojen johdosta veden laatu tulee muuttumaan. Tvärminne Storfjärdenien, samoin kuin Lappohjanrannan vesi tulee sameneamaan. Lisäksi Lappohjanrannan ranta tulee liettymään potkurivirtojen vesikerrokseen nostattaman sedimenttiaineksen johdosta.

Tvärminne Storfjärdenin sekä Lappohjanrannan arvokkaassa vesiympäristössä tapahtuvat negatiiviset muutokset ovat seikka, jonka johdosta Koverharin sataman laajentamiselle eikä ruoppauksille tule myöntää ympäristölupaa lainkaan.

Kaavaillussa sataman laajennushankkeessa kuin myös ruoppaushankkeessa on huomioitava ns. Weser -tuomion määräykset. EU Unionin tuomioistuimen v. 2015 antaman Weser-tuomion (C-461/13) perusteella pintaveden ekologista tilaa heikentävälle hankkeelle ei voida myöntää lupaa ilman vesiputedirektiivin mukaista poikkeusta. Vesistön tilaa koskevat tilatavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. Jo yhden pintaveden laadullisen tekijän heikentäminen on kielletty, vaikka pintavesimuodostuman tila ei heikentyisi kokonaisuudessaan. Arvioinnissa tulee ottaattaa huomioon toiminnan koko elinkaari, vesistön ekologisen tilan kehitys, EU - oikeudelliset velvoitteet ja varovaisuusperiaate.

Suomessa korkein hallinto-oikeus on soveltanut viime vuosina kansallista lupalainsäädäntöä Weser-tuomion mukaisesti. Weser-tuomio nousi keskeiseen rooliin *Finnpulpin sellutehtaan* asiassa (KHO 2019:166), jossa Kallaveden ekologisen tilan heikentymisen riski esti ympäristöluvan myöntämisen.

Hakijan laatiman aineiston perusteella on selvää, ettei hankkeessa ole pystytty arvioimaan eikä hallitsemaan eri toimintojen yhteisvaikutuksia vesimuodostumaan. Mainittu koskee niin Tvärminne Storfjärdenin vesialuetta kuin myös Lappohjanrantaa kokonaisuudessaan.

2. Pohjavesialueen vaarantuminen ja vaikutukset pohjaveden laatuun

Weser -tuomio vaikuttaa asiaan myös toista kautta, pohjavesialueen kautta. Käytännössä koko Hankoniemen niemenkärjen alue on pohjavesialuetta (liitekartta). Vaikka Koverharin sataman alue on keinotekoisesti rajattu pohjavesialueen ulkopuolelle, ei todellista pohjaveden muodostumisalue tai pohjavesivirtaamia rajoita Koverharin teollisuusalueen maanpäälliset aidat. Todellisuudessa pohjavesivirtaama kulkee myös Koverharin teollisuusalueen lävitse. Koverharin satama-alueen laajentaminen vaikuttaa väistämättä ja negatiivisesti pohjavesialueeseen sekä veden laatuun. Laajentuvan sataman toiminnat kemikaali yms. kuljetuksineen kivihiilikasoiineen jne aiheuttavat joka tapauksessa merkittävän riskin

Hankoniemen pohjaveden laadulle. Yksittäinen tapahtuma voi myös aiheuttaa se, että alueen arvokas pohjavesialue ja sen käyttömahdollisuus menetetään kokonaisuudessaan.

Näin ollen sataman laajentamishankkeelle ei myöskään tule myöntää lupaa sen johdosta, että laajentamiseen liittyvät rakennustoimet ja sataman myöhempi materiaalinkäsittely voivat aiheuttaa vakavan riskin pohjavesialueen menettämiselle.

Vesipuidedirektiivin tavoitteena on kuitenkin myös pohjavesien tilan huonontumisen estäminen ja niiden hyvän tilan saavuttaminen, mikä viittaa sekä pohjaveden määrään että sen laatuun. Pohjavesien huonontamisen kiellon tarkempi sisältö oli kuitenkin epäselvä ennen unionin tuomioistuimen nyt antamaa tuomiota.

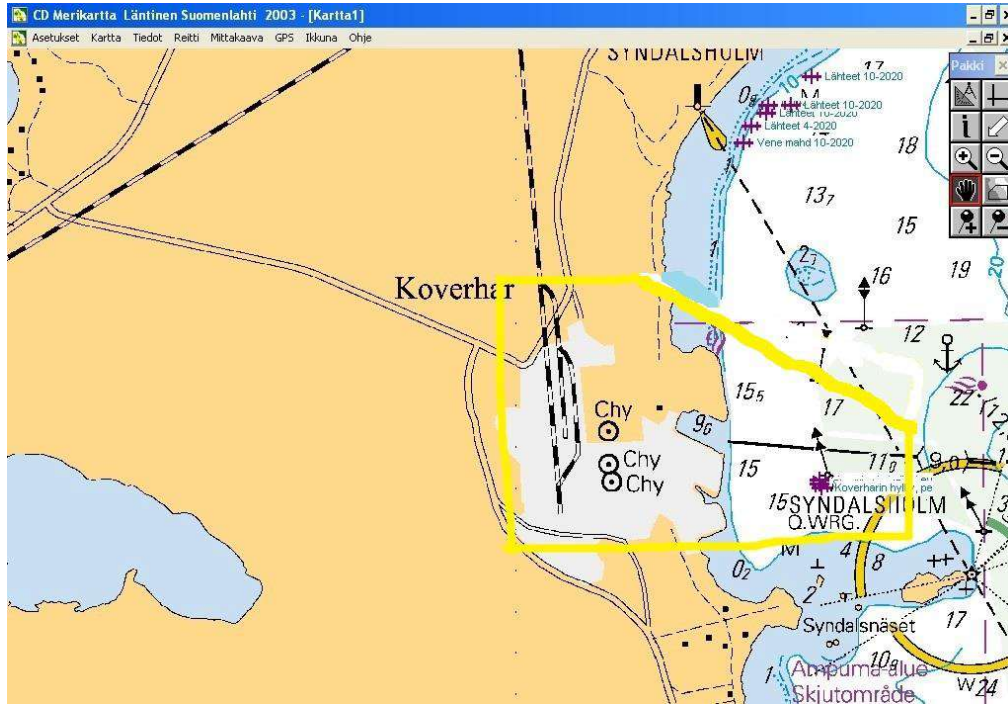
3. Poikkeuksellisten luontoarvojen tuhoutuminen

Kolmanneksi kysymys on myös Lappohjanrantaan sekä Tvärminne Storfjädenin merialueeseen liittyvistä poikkeuksellisista luontoarvoista.

Ruoppausalueen suunnittelussa ja merenalueen täyttämällä satamalaitureiksi ei ole myöskään huomioitu sitä, että satama-alueen välittömässä läheisyydessä on merenpohjassa pohjaveden muodostamia makeanveden lähteitä, jotka ovat luontoarvoiltaan aivan poikkeuksellisia. Missään muualla Itämeren alueella ei ole vastaavia luonnonmuodostumia.

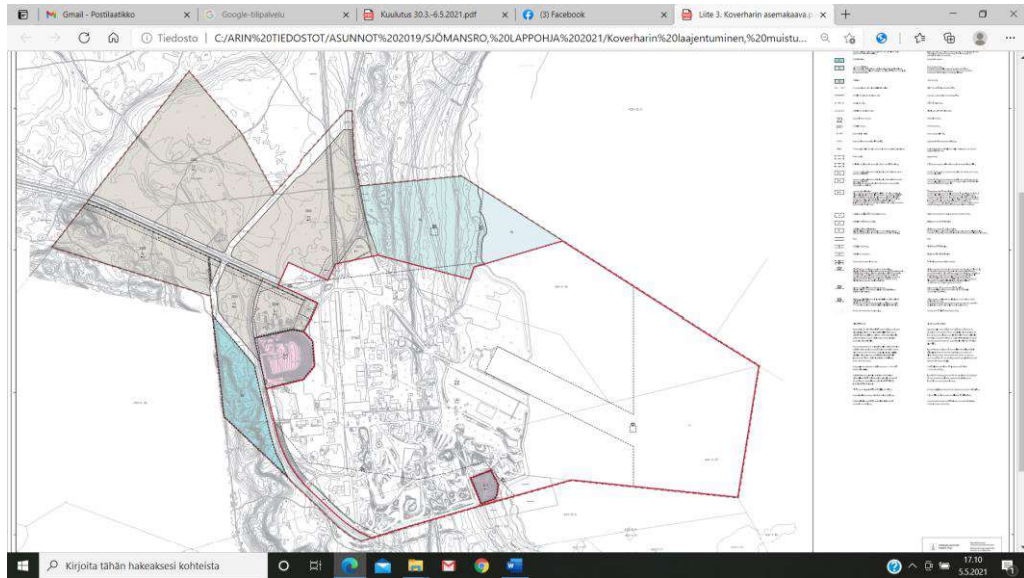
Kirjallisen vastauksen laatija on löytänyt seitsemän eri makeanveden lähettä merenpohjalta Koverharin satama-alueen ja Lappohjanrannan välistä. Mainitut lähteet olen viistokaiuttanut 24.4.2020 Starfish 452 F -merkkisellä laitteistoilla, jossa on erillinen mittausanturi, joka kulkee lähellä merenpohjaa. Nämä merenpohjan lähteet sijaitsevat noin 10-15 metrin syvyydellä ja ne ovat edelleen merenpohjalla noin 1-2 metriä syvyisissä kuopissa. Lähteet olen edelleen paikantanut sukeltamalla ja käynyt kuvaamassa alla olevat videot lähteistä. Ohessa on liitekarttakuvat, mistä ilmenee lähteet, jotka olen kartoituksissani merenpohjassa havainnut kuin myös Koverharin suunniteltu satama-alueen laajennus (Kuvat 1, 2 ja 3).

Karttakuva 1:

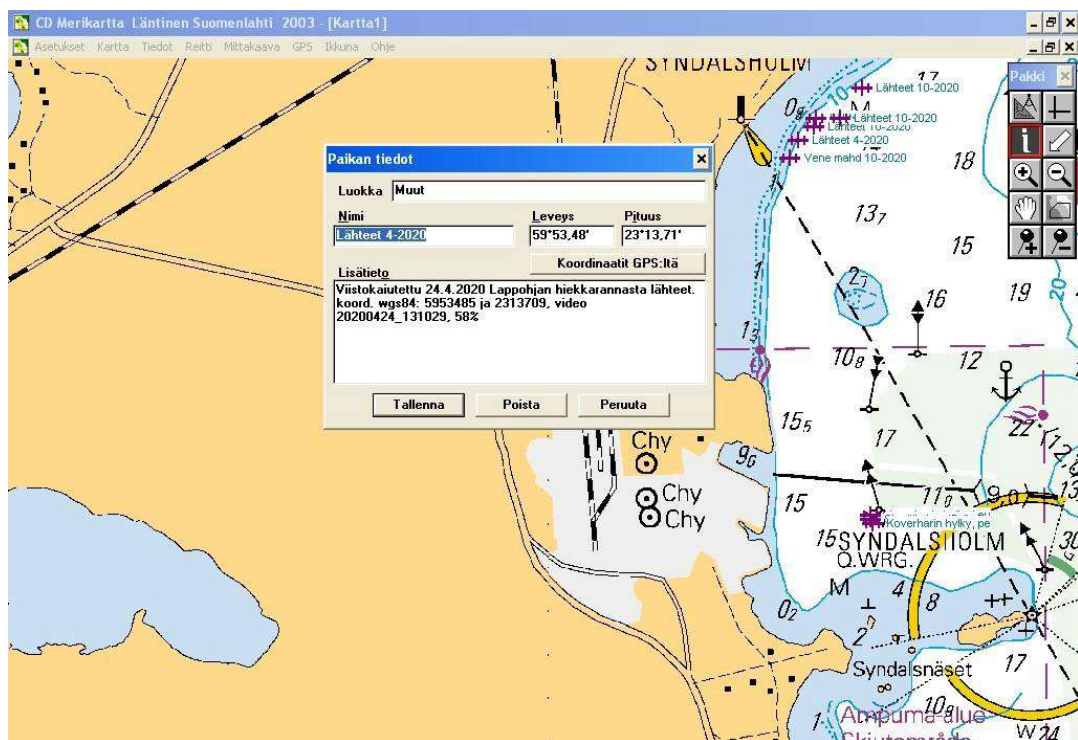

Keltaisella viivalla olen merkinnyt karttaperustalla Koverharin satama-alueen laajentamistoimien ulottuvuuden. Tästä pohjoiseen on suoraan "Lähteet" -merkinnöillä rastitetut kohteet, joiden sijainti siis Lappohjanrannan Natura-alueella.

Karttakuva 2: Koverharin satama-alueen laajennusalue (lietteen leviämisalue huomattavasta laajempi)

Karttakuva 3:

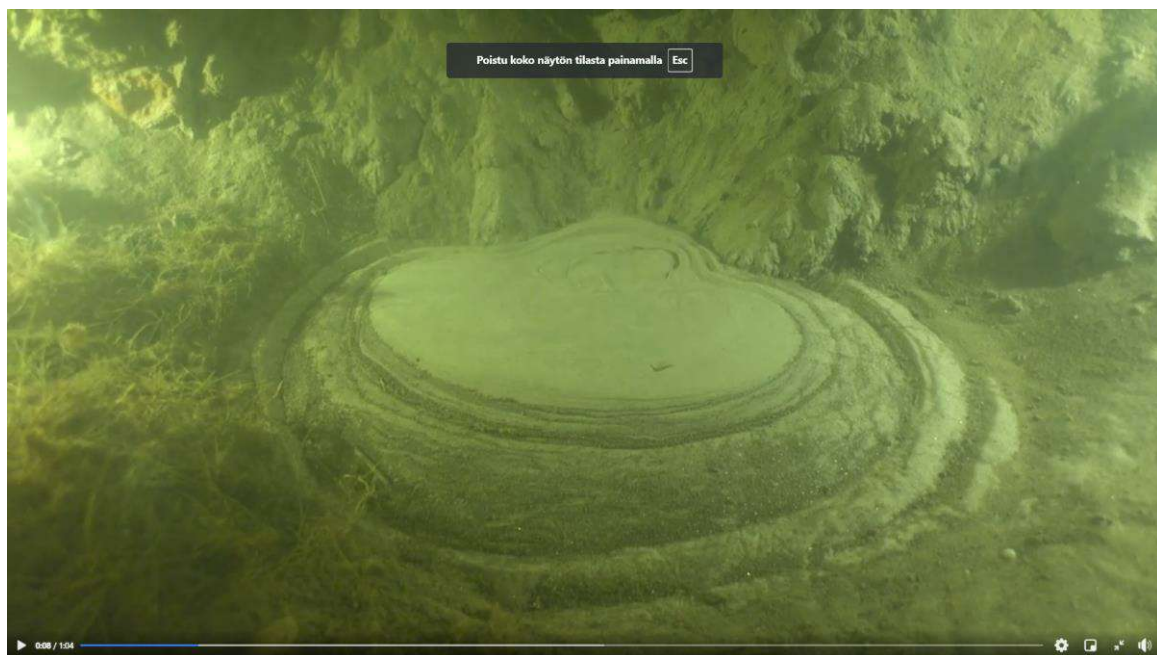
Koverharia olevan lähimmän merenpohjan lähteen gps-sijainti (wgs84). Muut merenpohjan lähteet tästä koilliseen.

Kuten aiemmin on kerrottu **makeanveden lähteet ovat merenpohjassa todellinen harvinaisuus. Lähteet liittyvät Salpausselän harjumuodostelmaan. Ilmeisestikin nämä lähteet ovat ainoita Pohjoisella Itämerellä sijaitsevia merenpohjan lähteitä. Mainittujen merenpohjan lähteiden luontoarvo on mittaamaton.**

Ohessa liitteenä muutama kuva videoimistani merenpohjan lähteistä Lappohjan rannan edustalla:

Liitekuva 4:

Lähde nro 1, pohjan syvyys 12 m.

Liitekuva 5:

Lähde nro 2, pohjan syvyys 12 m.

Yksi **video nro 1** merenpohjanlähteistä löytyy täältä:

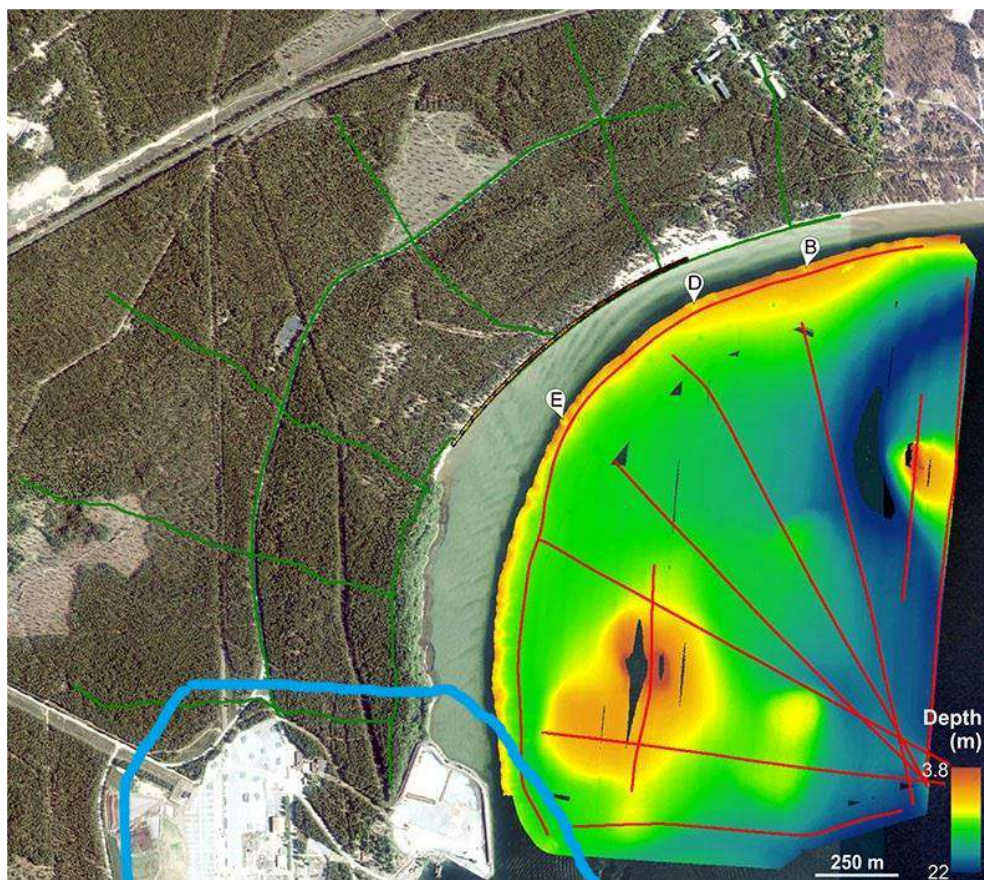
<https://www.facebook.com/ari.kapanen.9/videos/10158329837189017> (liite 1)

Toisesta merenpohjalähteestä **video nro 2** löytyy täältä:

<https://www.facebook.com/754749016/videos/10158329916689017/> (liite 2)

Molempien lähteiden silmän (linssin) halkaisija oli noin 1,5-2 metrin väliltä. Lähdekuoppien koko oli noin 5-10 metrin välillä. Makeanveden virtaama oli molemmissa lähteissä hyvä.

Myöhemmin selvisi, että myös Geologinen Tutkimuskeskus oli luodannut saman Lappohjanrannan alueen monikeilaluotaimella ja havainnut myös useita lähdemuodostumia Lappohjanrannan ja Koverharin sataman väliseltä alueelta.

GTK:n mittaus- ja monikeilaukkuvaan koskien Lappohjanrannan merenpohjan lähteitä on merkitty tuleva Koverharin satama-alueen laajennus sinisellä värillä.

GTK:n Tutkimusraportit liitteenä (liitteet 3 ja 4).

Näillä perusteilla pyydän, että Aluehallintovirasto edellyttää hakijaa teettämään tarvittavat lisäselvitykset siitä, millä keinoin Lappohjanrantaan ja merenpohjan lähteisiin liittyvää luontoarvoa pystytään suojelemaan, **näiden mittaamatonta arvoa menettämättä**.

Edellä mainittujen poikkeuksellisten luontoarvojen suojelemiseksi katsomme, että lupapäätöksessä on **välttämätöntä estää ruoppaustoimien aiheuttamat sedimenttilaskeumat**. Samalla on huomattava, että lisääntyvä alusliikenne potkurivirtoineen kuin myös aiempaa suuremmat alukset tulevat aiheuttamaan vaihtoehdoissa 0+, 1, 2, 2+, 3 ja 4 merivedessä sedimentin määrän lisääntymistä ja sedimentti leviää alueelle tyypillisten lounasvirtausten johdosta kohti pohjavesilähteitä. Sedimentin määrä lisää olennaisesti riskiä siitä, että poikkeukselliset luonnonmuodostumat peittyvät joko kokonaan tai ajoittain.

Hakija on ilmoittanut, että se on jo aiemmin saanut ympäristöluvan (**vaihtoehto ”hanketta ei toteuteta”**) satama-altaan kunnossapitoruoppaukselle. Jo tässäkin vaihtoehdossa hakija tulee erikseen velvoittaa:

- 1) Lappohjanrannan pitkän hiekkarannan tilan ja **merenpohjassa sijaitsevien lähteiden tilan säännölliseen seurantaa**, ja ruoppaus- kuin myös rakennustyöt tulee voida välittömästi keskeyttää, mikäli satama-altaan ruoppauksen tai bulk-laiturin saneerauksen aiheuttama liettyminen uhkaa levitä näille suojelukohteille. ELY:n on veloitettava hakijaa osoittamaan ulkopuolinen ja riippumaton taho, joka seuraa em. luontokohteiden tilaa.
- 2) Laivaliikennettä koskien lupaehtoihin on kirjattava toimet, joilla laivaliikenteen **potkureiden aiheuttamaa sedimentin liikkumista kyetään vähentämään olennaisesti** ja niin, ettei Lappohjanrannan suojeltu hiekka-alue liety sekä niin, etteivät merenpohjasta havaitut makeanvedenlähteet peity lietteellä. Todettakoon, että osa lähteistä sijaitsee merenpohjassa olevan noin 2 metrin syvyisen kuopan pohjalla ja on selvää, että mikäli virtausten mukana kulkeutuvaa sedimenttiä liikkuisi kuukausien aikana lähdekuoppien päälle, peittyisivät nämä ja poikkeuksellinen luontoarvo menetettäisiin. Edellä mainituista syistä lupaehtoihin on kirjattava, että **potkurivirtaus Lappohjanrannan suuntaan on estettävä** tai

muuten rajoitettava (ts. aluksen parkkeerausasento laiturissa, apuhinaajien käytöllä jne). Samalla lupaehtoihin on rajattava aluksen suurin sallittu nopeus sisääntuloväylällä niin alhaiseksi, ettei pohjasta nousevaa sedimenttiä pääse virtaamaan Lappohjanrantaan päin.

- 3) Lupaehtoihin on lisäksi syytä lisätä tarkentava määräys, että **sataman kunnossapito kunnossapitoruoppaus ja laiturin saneeraustyö on suoritettava vuodenajallisesti talvella jääkannen aikana**, jolloin ympäristöön kohdistuvat haitat pienimmillään.

4. Sataman edustan merenpohjassa ja ruoppausalueella sijaitsevat haitalliset aineet

Koverharin satama-alueen kohdalla on aikaisemmin toiminut Koverharin terästehdas. Toiminta on alkanut jo vuonna 1961. Terästehtaan toiminnassa on ajautunut raskasmetalliperäistä jätettä ja muita haitallisia aineita merenpohjaan tehtaan edustalle. Terästehtaan toiminta loppui jo vuonna 2012, joten raskasmetallit ovat hautautuneet kymmenien vuosien aikana sedimenttikerrokseen. Raskasmetalleista merenpohjaan on kertynyt mm. sinkkiä ja lyijyä.

Sataman edustan ruoppaaminen tarkoittaisi käytännössä sitä, että merenpohjan raskasmetallit leviäisivät ruoppaus sedimentin mukana takaisin vesikerrokseen. Vesiympäristön tila heikentyisi useiksi vuosiksi. Leviävät raskasmetallit siirtyisivät myös ravintoketjuun, pieneliöiden kautta kaloihin ja lopulta ihmiseen.

Tätä tapahtumaketjua ei tule hyväksyä, eikä ruoppausta tule sallia Koverharin sataman edustalla, missä raskasmetalli on jo hautautunut syvemmälle merenpohjaan. Ruoppaustoiminta aiheuttaisi myös Weser-päätöksen vastaisen toiminnan ja vesiympäristön muuttumisen haitallisella tavalla.

Toisekseen on myös huomattava, ettei Koverharin merenpohjan raskasmetallipitoisuuksia ole tutkittu riittäväällä tavalla. Vuonna 1990-1991 tehdyn kalataloudellisen tarkkailun ja pohjaeläintutkimuksen mukaan havaitut lyijypitoisuudet Koverharin edustan merenpohjassa

olivat moninkertaiset raha-arvoihin nähden. Nykyisissä tutkimuksissa ko. merenpohjankohdat ja havaitut raju lyijyarvojen kasvu on täysin sivuutettu. ([Yhteenveto-Fundia-Oy-Abn-Koverharin-Rauta-ja-terastehtaan-kalataloudellisesta-tarkkailusta-seka-pohjaelaintutkimuksesta-1990-1991.pdf \(luvy.fi\)](#))

Merenpohjan tila raskasmetallien kertymän osalta tulisi joka tapauksessa selvittää nyt tehtyä tutkimuksia tarkemmin, juurikin sen johdosta, ettei vesiympäristöä ja sen tilaa heikennettäisi vuosiksi tai vuosikymmeniksi ruoppaustoimin.

5. Luvanhakijan nykyinen toiminta ja aiheutuneet haitat

Hangon Satama Oy on yhdessä Väyläviraston kanssa hakenut sataman laajennuslupaa.

Valittaen on todettava, että Hangon Satama Oy sekä sen operaattoreiden Rauanheimo Oy:n ja Adolf Lahti Yxpila Oy:n toiminta Koverharin sataman alueella on toistuvasti kuormittanut ympäristölupaehtojen vastaisesti meriympäristön tilaa sekä aiheuttanut konkreettista melu- ja pölysaastetta lähiympäristöön. Meriympäristöön on toistuvasti päästetty leviämään sekä kivihiiliainesta kuin myös sekametalliromun käsittelystä ja varastoinnista irronnutta kelluvaa jätettä.

Hangon Satama Oy ei ole pystynyt millään toimin saamaan kivihiilenkäsittelyyn ja varastointiin liittyvää toimintaa ympäristölupaehtojen mukaiseksi. Kivihiilen (antrasiitin) käsittelyyn liittyvät lupaehdot edellyttävät, että hienojakoinen /pölyävä aines on suljettu varastoihin pölyämisen estämiseksi. Näin ei ole kuitenkaan kustannussyistä menetelty, vaan valtavat kivihiilikasat leviävät käsittelyn sekä tuulen mukana merialueelle ja lähiympäristöön. Mainittu lupaehtojen vastainen toiminta on jatkunut jo yli 2 vuoden ajan.

Liitekuva :

Satamalaiturille kasattu valtavia antariittikasoja, joista leviää säännöllisesti käsittelyn ja varastoinnin yhteydessä kivihiilipilviä meriympäristöön. Kivihiilijae sisältää raskasmetalleja.

Liitekuva :

Sataman avoimella ratapihalla käsitellään junilla saapuvaa antrasiitta. Kivihiileen liittyvät pölypilvet leviää säännöllisesti käsittelyn ja varastoinnin yhteydessä lähiympäristöön, siis satama-alueen ulkopuolelle. Lupaehdot edellyttävät pölyävän materiaalin käsittely suojien sisällä, mitä määräystä ei noudateta.

Myös Hangon Satama Oy:n sekametallikasasta leviää säännöllisesti meriympäristöön sinne kuulumattomia ainesosia.

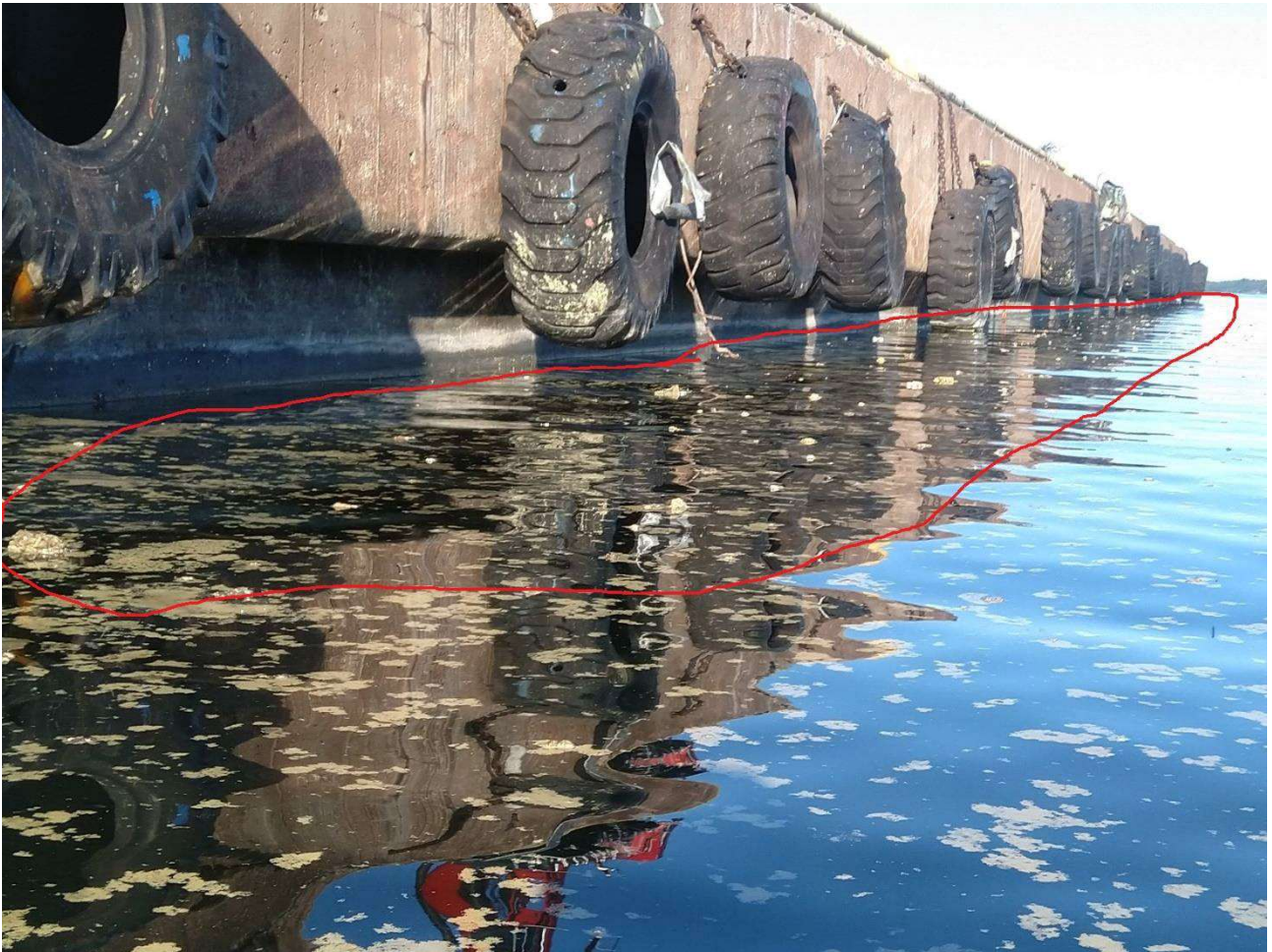
Liitekuva :

Satamalaiturille kasattu valtava sekametallikasa, josta säännöllisesti leviää kelluvaa jätemateriaalia meriympäristöön.

Liitekuva :

Satamalaiturin sekametallikasasta mereen levinnyttä irtoainesta (styroksia, muovia jne).

Edellä mainituista syistä hakijalle ei tule myöntää Koverharin sataman laajennuslupaa, koska hakija ei kykene edes suoriutumaan nykyisen toimintansa osalta ympäristölupaehdoista. Mikäli hakijalle myönnettäisiin oikeus satamatoimintojen laajentamiseen, on todennäköistä että ympäristöhaitat moninkertaistuisivat nykyisestä, eikä mikään edelläkään osoita, että asetettuja lupaehtoja ylipäätään pyrittäisiin noudattamaan.

Tällä hetkellä Satamasta tulee melusaastetta ja konkreettista pölysaastetta, joka haittaa ympäristöä ja lähialueen virkistysarvoja. Nykyisestä toiminnasta on myös todettu yöllistä haittaa alueella asuville.

Lopuksi

Pitkän aikavälin tavoitteena myös Hankoniemen rannikkoalueella tulee olla vesiensuojeluun ja vesien kunnostustyöhön liittyvät toimet ja tavoitteet. Vesiensuojelu edellyttää myös yhteisvaikutusten hallintaa, mitkä ovat joka tapauksessa keskeisiä toimia vesien tilatavoitteiden saavuttamiseksi. Tässä suhteessa katse kääntyy vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien terävöittämissä suuntaan. Rannikkovesissä vesiä kuormittavaa toimintaa ei tulisi lainkaan sallia.

Vesistöjen hyvä tila on sekä itseisarvo että koko yhteiskunnan etu.

Kunnioitavasti,

Hangossa 13.5.2022

Lähtettäjä:
Lähetetty: perjantai 13. toukokuuta 2022 15.52
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: Fwd: Koverharin satamalaajennus
Luokat: Siina; Ympäristö

Asia: Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston Koverharin sataman laajennus / YVA -selostus

Kannatamme esitettyä vaihtoehtoa 0+.

Perustelut:
Hieno meriympäristö ja elpyvä kalakanta.

Pohjavesialuetta, huom. Weser 2015 tuomio.

Nykyinen bulksatama (kivihiili) haittaa ympäristöä, melu ja saastuminen.

Kunnioitavasti
Kiinteistö 78-406-3-16
Koy Lappohjan Helmi

Lähtettäjä: **Lähetetty:** torstai 12. toukokuuta 2022 20.30
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: UUDELY/7968/2017 mielipiteen esittäminen
Liitteet: Mielipide - UUDELY_7968_2017.pdf

Mielipide nro 5

Luokat: Tomi

Hei,

mielipiteeni tässä liitteenä tähän asiaan.

UUDELY/7968/2017

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL 36, 00521 Helsinki
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

**Mielipiteeni Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston täydennetystä
ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostuksen täydentämiseen)**

Haluan tällä mielipiteelläni ilmaista huolenaiheeni sekä olemassa olevan kantani eri toteutus vaihtoehtoihin.

Huolenaiheeni on selkeä nykyisen satamaoperaattorin toiminta on ala arvoista ja jo nyt yli vuoden jatkunut saastuttaminen. Pilaavat meidän Lappohjalaisten luonnon/rannan Lappohjassa. Rantaan tulee bulkkitavaran jäänteitä, ilmassa hiilipölyä yöllistä mekkalaa. Satama kun on pohjavesi alueella mistä aikaisemmin vuonna 2021 Teboil Lappohjassa joutui lopettamaan toimintansa kun eivät saaneet uutta ympäristölupaa vaikka todisteita saastuttamisesta ei ollut. On todella erikoista että tällainen toiminta saisi jatkua vastaavissa olosuhteissa mistä tällä kertaa on todisteita enemmän kuin koskaa huom Weser-tuomio (C-461/13) sekä BASF.

Toteutus vaihtoehtoista haluan nostaa Vaihtoehto 0+ sillä erolla että bulkkitavaran sijaan siirettäisiin samalla metodilla kontti tavaraa.

Ystävällisin terveisin

Lähtettäjä:
Lähetetty: torstai 12. toukokuuta 2022 22.02
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: UUDELY/7968/2017
Liitteet: Mielipide_UUDELY79682017.pdf

9 nimeä

Luokat: Tomi

Mielipide Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston Koverharin sataman laajentamissuunnitelmasta

Hyvä vastaanottaja,

Lappohjan rannan asukkaiden, vesi- ja ranta-alueiden haltijoiden, yksityisen luonnonsuojelualueen omistajien, vapaa-ajanviettäjä ja virkistyskäyttäjien puolesta ilmaisemme huolestumamme koskien Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston suunnitelmia Koverharin sataman laajentamisesta Hankoniemellä. Sataman laajentamisella, vesiväylien syvennyksellä ja laivaliikenteen määrän lisääntymisellä tulee olemaan huomattavia lyhyt- sekä pitkäaikaisia seurauksia Lappohjan ranta-alueen luonto- ja kulttuuriarvoille sekä virkistyskäytölle. Onko Hangon todella valmis uhraamaan ainutlaatuisia ja arvokasta ympäristöään? Arvokkaan ympäristön tuhoututtua sitä ei enää saada takaisin. Siksi on syytä turvata alueen luonto- ja kulttuuriarvot, jotta seuraavatkin sukupolvet voivat nauttia niistä. Lisäksi ilmastokriisi ja biodiversiteettikato sekä ennen kaikkea tämänhetkinen maailmantilanne tulee huomioida päätöksen teossa.

Kivihiihen/antrasiitin tuonti Venäjän kautta tulee loppumaan. EU:n komissio on päättänyt tuontikiellosta venäläiselle kivihiihelle elokuusta 2022 lähtien (<https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2022/04/08/eu-adopts-fifth-round-of-sanctions-against-russia-over-its-military-aggression-against-ukraine/>).

Kivihiihen tuonti tulee loppumaan lähitulevaisuudessa joka tapauksessa EU:n sitoutuessa olemaan hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä (<https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20190926STO62270/mita-hiilineutraalius-tarkoittaa-ja-miten-se-saavutetaan-2050-menessa>). Tämän vuoksi on välttämätöntä pyytää selvitystä Koverharin sataman tulevaisuuden suunnitelmista, kun kivihiihen tuonti loppuu. Mitkä ovat sataman pidemmän ajanjakson suunnitelmat, esim. 30 vuoden; 50 vuoden 100 vuoden päähän? Lisäksi lienee ajankohtaista tutkia, mitä vaikutuksia väylän syventämisellä olisi sotilaallisesti herkän Hankoniemen alueelle ja sen kautta maan turvallisuudelle.

Jo nyt sataman toiminta ja toimintatavat ovat tuoneet enemmän huolta ja haittaa kuin hyötyä Lappohjan kylälle ja sen ympäristölle. Antrasiittipölyn leviämistä tuulen mukana suoraan Lappohjan rannan asukkaiden pihoihin, rannalle ja veteen ei estä mikään ja tämä aiheuttaa terveysriskin kaikille rannan käyttäjille. Lappohjan rannan käyttö varsinkin Uudenmaan virkistysalueella on lisääntynyt paljon viimeisinä vuosina ja etenkin lapsiperheet tulevat viettämään aikaa rannalle. Mitkä antrasiittipölyn vaikutukset ovat lapsille, jotka uivat ja leikkivät sen seassa ja altistuvat sen vaikutuksille? Antrasiittipölyn terveyshaitat tulee ottaa vakavasti myös sataman lähellä asuvien osalta (<https://fi.inter-med.info/3416-anthraxis.html>).

Sataman laajentaminen tulisi aiheuttamaan suuria ympäristöriskejä sen vaikutusalueelle. Satama sijaitsee Natura 2000 luonnonsuojelualueella, eli sataman vesialue on osa Natura-aluetta. Sataman pohjoispuolella, välittömässä läheisyydessä sijaitsee Lappohjan hiekkaranta ja dyynialue, jotka ovat myös osa Natura 2000 verkostoa. Lappohjan hiekkaranta kuuluu rantojen suojeluohjelmaan. Lappohjan rannalle on perustettu yksityinen luonnonsuojelualue, jonka tarkoitus on suojella etenkin paahdelajistoa.

Sataman laajentamisen sekä laivaväylien syventäminen 12 metristä 14 metriin tarkoittaa suuria ruoppauksia. Alue on hiekkapohjainen, joten laivaväylän syvyyden säilyttäminen on erittäin kyseenalaista ja oletettavasti se vaatii jatkuvia ylläpitoruoppauksia, jotka kuormittavat ympäristöä pitkään. On tärkeää, että laivaväylä ja kääntöpaikat ovat tarpeeksi syviä, jotta laivojen propellit eivät osu pohjamateriaaliin ja samenna siten vettä. Voimme olettaa, että tämän luokan ruoppauksen vaikutukset eivät tule olemaan pelkästään lyhytaikaisia vaan vesi samenee niin kauan kuin syviä laivaväyliä tarvitaan. HELCOMin mukaan ruoppaus on suuri uhka juuri hiekkaranta-luontotyypille (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162487/Baltic_Sea_Red_List_of_habitats_Part_II.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

Suuret ja toistettavat ruoppaukset kyseisellä alueella vaarantavat myös veden laatua. Se ei olisi pelkästään ympäristöhaitta, mutta myös terveysriski Lappohjan suosittu uimarannan kävijöille. On myös huomattava, että monella rantatontilla käytetään kaivovettä. Koverharin vanhasta tehtaasta on vuosikymmenien aikana sedimentoitunut meren pohjalle vaarallisia aineita, kuten raskasmetalleja. Suuret ruoppaukset alueella aiheuttaisivat näiden vaarallisten aineiden vapautumista ympäristöön. Lisäksi merenpohjan myllääminen vapauttaa sedimentoitunutta fosforia, joka johtaa sisäiseen kuormitukseen ja sitä kautta erittäin todennäköisesti veden rehevöitymiseen, kasvaviin sinileväkukintoihin sekä happikatoon.

Lappohjan matala rantavesialue on tärkeä kutu- ja poikasalue monelle kalalajille ja matalassa vedessä viihtyy mm. massiasparvia, kilkkejä, nilviäisiä ja selkärangattomia. Lisäksi ranta-alue on suosittu vapaa-ajan kalastusalue. Hangon ranta-alueilla on viime vuonna tehty kampelahavainintoja, jotka ovat laajalti kadonneet alueelta. Molemmien puolin Koverharin satamaa sijaitsevat ruovikkoalueet ovat hyvin tärkeitä kutu- ja poikashabitaatteja kaloille, esimerkiksi hauelle. Hauella on tärkeä rooli rannikkoekosysteemeissä, sillä se on ruokaketjun ylin petokala, joka säätelee alempia trofiatasoja. Haukien väheneminen voi johtaa ekosysteemin kaatumiseen. Haukikannat ovat jo laskeneet Suomen rannikolla ja monet hauelle tärkeät rannikolla sijaitsevat lisääntymisalueet kärsivät yhä lisääntyvän ihmistoiminnan johdosta. Ruoppauksesta (myös kunnossapitoruoppaus ja laivojen potkureista aiheutuva pohjamateriaalin sekoittuminen veteen) aiheutuva veden samentuminen vaikuttaa huomattavasti veden laatuun. Esimerkiksi haukikannat tulisivat kärsimään huomattavasti, mutta sama vesi edesauttaisi särkikalajien ja kolmipiikkien lisääntymistä, sillä nämä kalalajit hyötyvät sameasta vedestä ja ravinnekuormituksesta.

Myös monet muuttolinnut hyötyvät tästä matalasta ranta-alueesta. Laulujoutsenet talvehtivat ja kasvattavat poikasensa tällä alueella, mikäli meri ei ole jäässä. Myös monet vesilinnut lisääntyvät ja kasvattavat poikasensa tällä alueella, kuten isokoskelo. Alueella on monia merikotkia, sekä mustakurkku-uikku- ja haahkahavainintoja. Tämän lisäksi alueella on tehty myös havaintoja Suomenlahdella uhanalaisesta Itämerennorpasta.

Satamarakentamisesta sekä satamatoiminnasta on jo nyt huomattavaa meluhaittaa ympäristölle niin meren päällä kuin meren alla. Satamasta usein iltayöstäkin aiheutuva melu haittaa suuresti Lappohjan asukkaita varsinkin rannan tuntumassa. Melutasomittaukset tulisikin suorittaa silloin kun tuulee satamasta päin tai on työntä. Melu ei haittaa vain ihmisten hyvinvointia, mutta vaikuttaa myös veden alla haitallisesti: äkillinen kova melu voi tappaa merieläimiä ja jatkuva melu aiheuttaa stressiä. Ruoppaus, rakentaminen sekä alusliikenne aiheuttavat kovaa, jatkuvaa ja äkillistä meteliä. Rakennusaikainen melu ja pöly kulkeutuvat rannoille, etenkin sopivilla tuulilla. Sataman liikenne, sen aiheuttamat melu ja pöly aiheuttavat haittaa alueen asukkaalle pysyvästi. Merivirrat ja tuulensuunta kohdistuvat suoraan Koverharin satamasta Lappohjan rantaan ja satamasta Lappohjan rannalle ajautuneista roskista on ollut toistuvasti haittaa (<https://yle.fi/uutiset/3-12054627?origin=rss>).

Elämme aikaa, jossa Itämeren tila on huonompi kuin koskaan ennen ja lajien katoaminen on kiihtynyt kestäättömäksi. Sataman laajennus aiheuttaa rehevöitymistä, tärkeiden luontotyyppien vaurioitumista ja katoa sekä uhkaa ihmisten hyvinvointia. Itämeren rannikkoalueita pitäisi suojella ja kunnostaa voimallisesti eikä huonontaa niiden tilaa entisestään.

Laajennushankkeen sijaan tulisi keskittyä tämänhetkiseen satamatoimintaan, työntekijöiden työsuojelun ja terveyden edistämiseen, estää antrasiittipölyn leviäminen sekä huolehtia roskakasojen asianmukaisesta hoidosta. Jotta yhteiselo toimii, satamatoiminnasta ei tulisi koitua haittaa muulle ympäristölle, niin kuin siitä tällä hetkellä koituu. Ympäristön ja ihmisten terveyden näkökulmasta toiminta on tähän asti ollut vastuutonta.

Ystävällisin terveisin,

Mielipide Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston Koverharin sataman laajentamissuunnitelmasta

Hyvä vastaanottaja,

Lappohjan rannan asukkaiden, vesi- ja ranta-alueiden haltijoiden, yksityisen luonnonsuojelualueen omistajien, vapaa-ajanviettäjiä ja virkistyskäyttäjien puolesta ilmaisemme huolestamme koskien Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston suunnitelmaa Koverharin sataman laajentamisesta Hankoniemellä. Sataman laajentamisella, vesiväylien syvennyksellä ja laivaliikenteen määrän lisääntymisellä tulee olemaan huomattavia lyhyt- sekä pitkäaikaisia seurauksia Lappohjan ranta-alueen luonto- ja kulttuuriarvoille sekä virkistyskäytölle. Onko Hanko todella valmis uhraamaan ainutlaatuista ja arvokasta ympäristöään? Arvokkaan ympäristön tuhouduttua sitä ei enää saada takaisin. Siksi on syytä turvata alueen luonto- ja kulttuuriarvot, jotta seuraavatkin sukupolvet voivat nauttia niistä. Lisäksi ilmastokriisi ja biodiversiteettikato sekä ennen kaikkea tämänhetkinen maailmantilanne tulee huomioida päätöksen teossa.

Kivihiilen/antrasiitin tuonti Venäjän kautta tulee loppumaan. EU:n komissio on päättänyt tuontikiellosta venäläiselle kivihiilelle elokuusta 2022 lähtien (<https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2022/04/08/eu-adopts-fifth-round-of-sanctions-against-russia-over-its-military-aggression-against-ukraine/>). Kivihiilen tuonti tulee loppumaan lähitulevaisuudessa joka tapauksessa EU:n sitoutuessa olemaan hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä (<https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20190926STO62270/mita-hiilineutraalius-tarkoittaa-ja-miten-se-saavutetaan-2050-menessa>). Tämän vuoksi on välttämätöntä pyytää selvitystä Koverharin sataman tulevaisuuden suunnitelmista, kun kivihiilen tuonti loppuu. Mitkä ovat sataman pidemmän ajanjakson suunnitelmat, esim. 30 vuoden; 50 vuoden 100 vuoden päähän? Lisäksi lienee ajankohtaista tutkia, mitä vaikutuksia väylän syventämisellä olisi sotilaallisesti herkän Hankoniemen alueelle ja sen kautta maan turvallisuudelle.

Jo nyt sataman toiminta ja toimintatavat ovat tuoneet enemmän huolta ja haittaa kuin hyötyä Lappohjan kylälle ja sen ympäristölle. Antrasiittipölyn leviämistä tuulen mukana suoraan Lappohjan rannan asukkaiden pihoihin, rannalle ja veteen ei estä mikään ja tämä aiheuttaa terveysriskin kaikille rannan käyttäjille. Lappohjan rannan käyttö varsinkin Uudenmaan virkistysalueella on lisääntynyt paljon viimeisinä vuosina ja etenkin lapsiperheet tulevat viettämään aikaa rannalle. Mitkä antrasiittipölyn vaikutukset ovat lapsille, jotka uivat ja leikkivät sen seassa ja altistuvat sen vaikutuksille? Antrasiittipölyn terveyshaitat tulee ottaa vakavasti myös sataman lähellä asuvien osalta (<https://fi.inter-med.info/3416-anthraxis.html>).

Sataman laajentaminen tulisi aiheuttamaan suuria ympäristöriskejä sen vaikutusalueelle. Satama sijaitsee Natura 2000 luonnonsuojelualueella, eli sataman vesialue on osa Natura-aluetta. Sataman pohjoispuolella, välittömässä läheisyydessä sijaitsee Lappohjan hiekkaranta ja dyynialue, jotka ovat myös osa Natura 2000 verkostoa. Lappohjan hiekkaranta kuuluu rantojen suojeluohjelmaan. Lappohjan rannalle on perustettu yksityinen luonnonsuojelualue, jonka tarkoitus on suojella etenkin paahdelajistoa.

Sataman laajentamisen sekä laivaväylien syventäminen 12 metristä 14 metriin tarkoittaa suuria ruoppauksia. Alue on hiekkapohjainen, joten laivaväylän syvyyden säilyttäminen on erittäin kyseenalaista ja oletettavasti se vaatii jatkuvia ylläpitoruoppauksia, jotka kuormittavat ympäristöä pitkään. On tärkeää, että laivaväylä ja kääntöpaikat ovat tarpeeksi syviä, jotta laivojen propellit eivät osu pohjamateriaaliin ja samenna siten vettä. Voimme olettaa, että tämän luokan ruoppauksen vaikutukset eivät tule olemaan pelkästään lyhytaikaisia vaan vesi samenee niin kauan kuin syviä laivaväyliä tarvitaan. HELCOMin mukaan ruoppaus on suuri uhka juuri hiekkaranta-luontotyypeille (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162487/Baltic_Sea_Red_List_of_habitats_Part_II.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

Suuret ja toistettut ruoppaukset kyseisellä alueella vaarantavat myös veden laatua. Se ei olisi pelkästään ympäristöhaitta, mutta myös terveysriski Lappohjan suositun uimarannan kävijöille. On myös huomattava, että monella rantatontilla käytetään kaivovettä. Koverharin vanhasta tehtaasta on vuosikymmenien aikana sedimentoitunut meren pohjalle vaarallisia aineita, kuten raskasmetalleja. Suuret ruoppaukset alueella aiheuttaisivat näiden vaarallisten aineiden vapautumista ympäristöön. Lisäksi merenpohjan myllääminen vapauttaa sedimentoitunutta fosforia, joka johtaa sisäiseen kuormitukseen ja sitä kautta erittäin todennäköisesti veden rehevöitymiseen, kasvaviin sinileväkukintoihin sekä happikatoon.

Lappohjan matala rantavesialue on tärkeä kutu- ja poikasalue monelle kalalajille ja matalassa vedessä viihtyy mm. massiasparvia, kilkkejä, nilviäisiä ja selkärangattomia. Lisäksi ranta-alue on suosittu vapaa-ajan kalastusalue. Hangon ranta-alueilla on viime vuonna tehty kampelahavainintoja, jotka ovat laajalti kadonneet alueelta. Molemmin puolin Koverharin satamaa sijaitsevat ruovikkoalueet ovat hyvin tärkeitä kutu- ja poikashabitaatteja kaloille, esimerkiksi hauelle. Hauella on tärkeä rooli rannikkoekosysteemeissä, sillä se on ruokaketjun ylin petokala, joka säätelee alempia trofiatasoja. Haukien väheneminen voi johtaa ekosysteemin kaatumiseen. Haukikannat ovat jo laskeneet Suomen rannikolla ja monet hauelle tärkeät rannikolla sijaitsevat lisääntymisalueet kärsivät yhä lisääntyvän ihmistoiminnan johdosta. Ruoppauksesta (myös kunnossapitoruoppaus ja laivojen potkureista aiheutuva pohjamateriaalin sekoittuminen veteen) aiheutuva veden samentuminen vaikuttaa huomattavasti veden laatuun. Esimerkiksi haukikannat tulisivat kärsimään huomattavasti, mutta samaa vesi edesauttaisi särkikalojen ja kolmipiikkien lisääntymistä, sillä nämä kalalajit hyötyvät sameasta vedestä ja ravinnekuormituksesta.

Myös monet muuttolinnut hyötyvät tästä matalasta ranta-alueesta. Laulujoutsenet talvehtivat ja kasvattavat poikasensa tällä alueella, mikäli meri ei ole jäässä. Myös monet vesilinnut lisääntyvät ja kasvattavat poikasensa tällä alueella, kuten isokoskelo. Alueella on monia merikotkia, sekä mustakurkku-uikku- ja haahkahavainintoja. Tämän lisäksi alueella on tehty myös havaintoja Suomenlahdella uhanalaisesta Itämerennorpasta.

Satamarakentamisesta sekä satamatoiminnasta on jo nyt huomattavaa meluhaittaa ympäristölle niin meren päällä kuin meren alla. Satamasta usein iltayöstäkin aiheutuva melu haittaa suuresti Lappohjan asukkaita varsinkin rannan tuntumassa. Melutasomittaukset tulisivat suorittaa silloin kun tuulee satamasta päin tai on tyyntä. Melu ei haittaa vain ihmisten hyvinvointia, mutta vaikuttaa myös veden alla haitallisesti: äkillinen kova melu voi tappaa merieläimiä ja jatkuva melu aiheuttaa stressiä. Ruoppaus, rakentaminen sekä alusliikenne aiheuttavat kovaa, jatkuvaa ja äkillistä meteliä. Rakennusaikainen melu ja pöly kulkeutuvat rannoille, etenkin sopivilla tuulilla. Sataman liikenne, sen aiheuttamat melu ja pöly aiheuttavat haittaa alueen

asukkaille pysyvästi. Merivirrat ja tuulensuunta kohdistuvat suoraan Koverharin satamasta Lappohjan rantaan ja satamasta Lappohan rannalle ajautuneista roskista on ollut toistuvasti haittaa (<https://yle.fi/uutiset/3-12054627?origin=rss>).

Elämme aikaa, jossa Itämeren tila on huonompi kuin koskaan ennen ja lajien katoaminen on kiihtynyt kestäättömäksi. Sataman laajennus aiheuttaa rehevöitymistä, tärkeiden luontotyyppien vaurioitumista ja katoa sekä uhkaa ihmisten hyvinvointia. Itämeren rannikkoalueita pitäisi suojella ja kunnostaa voimallisesti eikä huonontaa niiden tilaa entisestään.

Laajennushankkeen sijaan tulisi keskittyä tämänhetkiseen satamatoimintaan, työntekijöiden työsuojelun ja terveyden edistämiseen, estää antrasiittipölyn leviäminen sekä huolehtia roskakasojen asianmukaisesta hoidosta. Jotta yhteiselo toimii, satamatoiminnasta ei tulisi koitua haittaa muulle ympäristölle, niin kuin siitä tällä hetkellä koituu. Ympäristön ja ihmisten terveyden näkökulmasta toiminta on tähän asti ollut vastuutonta.

Ystävällisin terveisin,

Lähetäjä:
Lähetetty: perjantai 13. toukokuuta 2022 13.53
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston Koverharin sataman laajentaminen, Hanko
Luokat: Tomi

Arvoisa Ely-keskus

Koverharin satamaa ei tule suinkaan laajentaa.

- Laajennuksesta aiheutuisi huomattavaa haittaa Natura 2000 maa- ja merialueille sekä Lappohjan (ranta-)asukkaille.
- Ruoppaukset joudutaan jatkuvasti uusimaan hiekkapohjan vuoksi.
- Räjähdykset aiheuttavat eliöstölle (eläimet, kasvit) suurta haittaa
- Merenpohjassa olevat myrkyt vapautuvat ja myrkyttävät veden
- Onnettomuustapauksiin tai yllättäviin tapauksiin ei ole kunnolla varauduttu tai ei ollenkaan (esim. tuulet)
- Venäjän kauppa on loppunut eikä tule jatkumaan.

Nykyinen satama ei ole noudattanut lupaehtoja.

- yö- ja päivämelua ei ole mitannut operaattori eikä Hangon kaupunki. Operaattori ilmoitti toimivansa kaikkien sääntöjen mukaan, mutta ei ilmoittanut tuntevansa Koverharin voimassa olleessa ympäristöluvassa ilmoitettuja melulukemia. Mittaus operaattorin mukaan kuuluu Hangolle, joka puolestaan ilmoitti sen kuuluvan operaattorille. Kova melu häiritsee erityisesti yöaikana varsinkin ranta-asukkaita. Hanko sanoi, että on yöllä lastattava, kun alus odottaa ja pitää ymmärtää melua.

- antrasiittipölyä laskeutunut rannoille, erityisesti Dyyrien ruovikkoon ja rannalle, mutta myös kauemmas tanssilavan rannalle asti. Operaattori ilmoitti, ettei pöly ole vaarallista eikä sitä kulkeudu mihinkään. Tästä laskeumasta on useita havaintoja. Lisäksi operaattori ilmoitti, että pöly on aivan vaaratonta, työmiehetkään eivät tarvitse eivätkä käytä suojaimia lastatessaan antrasiittia. Tästä on havaintoja (työsuojeluasia?). Lisäksi operaattori ilmoitti, etteivät he voi tuulille mitään. Voi vain ajatella, jos satamaa laajennetaan, ettei edelleenkään tuulioloja oteta huomioon. Merellä tuulee usein.

- rannoille kantautunut jääkaappien, autojen jne purkujätettä. Huomattavia määriä muoviosia, styroksia ym. roskaa on jouduttu keräämään rannoilta. Operaattori ilmoitti kävelleensä joskus rannalla eikä huomannut mitään. Asukkaat olivat siivonneet rannat. Operaattori selitti edelleen, etteivät lastaukset voi mitään tuulioloille.

- Hangon kaupunki perusteli Koverharin sataman rakentamista työllisyys- näkökulmalla. Syksyyn asti operaattorilla oli vain muutamia lappohjalaisia ja hankolaisia töissä. Muut olivat Venäjältä, Puolasta, Virosta tai muista ulkomaista.

Terveisin

Lähettäjä:

Lähetetty: perjantai 17. toukokuuta 2019 17.19

Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa

Aihe: Koverharin sataman laajennus

Luokat: Ympäristö

Satama aiheuttaa aina ympäristöriskejä. Suuri satama aiheuttaa suuria ympäristöriskejä. Esim. öljyvahingot, muut alusten päästöt mereen, lastausonnettomuudet jne.

- Koverharin tehtaan vanhat, vuosikymmenien aikana sedimentoituneet vaaralliset aineet, kuten raskasmetallit, voivat päästä ruopattaessa meriveteen
- Mitä suuremmat ruoppaukset, sitä enemmän sedimenttien vapautumista.
- Miten tutkimuksella seurataan veden muutoksia (esim. ruoppauksessa vapautuva sedimentoitunut orgaaninen aines syö hajotessaan happea, minkä seurauksena vapautuu sedimenteistä fosfaattia ja muita ravinteita. Tämä taas edelleen lisää happikatoa ? Jos ilmenee haitalliset vaikutukset, mitä tehdään?
- Sekä maa-alue dyynit, muita maa-alueita merellä että merivesialueita kuuluu Natura 2000 luonnonsuojelualueeseen jolloin myös siihen kuuluvan veden laatu on suojeltu
- Suurien alusten moottorit aiheuttavat merenalaisen maakerroksen liikkumista. Mitä enemmän ja mitä suurempia aluksia, sitä enemmän maakerroksen esim. rantahiekan, liikkumista. Tämä muovaa rantaa aivan toisenlaiseksi.
- Rakennusaikainen melu ja pöly kulkeutuvat rannoille, etenkin sopivilla tuulilla. Sataman liikenne, sen aiheuttamat melu ja pöly aiheuttavat haittaa alueen asukkaille pysyvästi.
- Ruoppauksella saatava väylän pysyvyys on kyseenalainen alueen hiekkapohjan vuoksi. Miten vältetään jatkuvalta ruoppaukselta, mikä kuormittaa edelleen ympäristöä?
- Miten läjityksen aiheuttamia mahdollisia haittoja seurataan ja mitä sellaisten ilmetessä tehdään

On ihmeteltävä miksi Hanko aikoo rakentaa suuren sataman paikkaan jossa on ainutlaatuinen ympäristö. Jos tämä ympäristö tuhoutuu, sitä ei voi korvata. Haitat voivat näkyä heti tai vasta jonkin ajan kuluttua, jolloin ei ole paljoa tehtävissä.

Lähtettäjä:
Lähetetty: perjantai 13. toukokuuta 2022 15.29
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: Mielipide YVA-selostuksen täydennyksestä, Viitteeksi UUELY/7968/2017

Luokat: Siina; Ympäristö

Lausunto YVA-selostuksen täydennyksestä ja muusta asiaan liittyvästä

Yleistä esitetyistä YVA-selostuksen vaihtoehtoista:

Toteutusvaihtoehtoista näkisin hyvänä vaihtoehdon 0+, jos bulkin sijaan satamassa siirrettäisiin kontti yms materiaalia ro-ro-lastina (roll on, roll off). Myös vaihtoehto 2 on varteenotettava eri intressit huomioiden, mutta tässäkin ruoppaus huolestuttaa.

Bulkkimateriaalin käsittely on satamassa aika ajoin monin tavoin vaikuttanut välinpitämättömältä, sillä bulkkia (hienojakoista hiiltä ja kierrätettyä metalliromua) on levinnyt alueen ympäristöön. Saamieni tietojen perusteella esimerkiksi hiilensiirtokaivauskoneilla on myös aiheuttanut meluhaittaa ympäristöön, myös varsin myöhään illalla. Vaihtoehto 2:ssakin toiminnan tulisi rajata haitallinen bulkki toiminta pois. Bulkki-liikennettä tulisi satamassa rajoittaa; painopiste tulisi olla ro-ro liikenteessä ja/tai konttiliikenteessä.

Pohjvesi ja vesistö huomioitava WESER-tuomio huomioitava

Kartan perusteella sataman alue sijaitsee myös käytännössä pohjavesialueella, vaikka kunnan kaavoitus muuta väittää. Kiistatonta on myös, että alue sijaitsee joka tapauksessa Isolähteen-pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä. Tässä tulisi huomioida myös huomioida EU:n ympäristölainsäädäntö ja Weser-tuomio.

“Unionin tuomioistuin oli linjannut jo vuoden 2015 *Weser-tuomiossa* (C-461/13), että vesipuidedirektiivin mukaiset pintavesien (järvet, joet, rannikkovedet) ympäristötavoitteet ovat sitovia. Suomessakin tunnetuksi tulleen Weser-tuomion perusteella pintaveden ekologista tilaa heikentävälle tai hyvän tilan tavoitteen saavuttamisen vaarantavalle hankkeelle ei voida myöntää lupaa ilman vesipuidedirektiivin mukaista poikkeusta. **Jo yhden pintaveden laadullisen tekijän heikentäminen on kielletty, vaikka pintavesimuodostuman tila ei heikentyisi kokonaisuudessaan.**”

(<https://blogs.uef.fi/oikeuttakohtuudella/2020/07/09/eu-tuomioistuimen-tuomio-kiristaa-pohjavesien-suojelua/?fbclid=IwAR2QCAD8SASI2dsFJvL-FbGcdgrR-P9vYPhKaD0H-xU0d0P03kWdOkncdNY>)

Myös Suomessa on oikeuskäytännössä viime aikoina jätetty ympäristöluvut myöntämättä mikäli toiminta sijaitsee pohjavesialueilla, myös tilanteissa joissa alue on ollut teollisessa käytössä ja turmeltunutta. (Ks. esim Kemianjätti BASFin lähes valmis akkumateriaalitehdas Kokemäenjoen kupeessa Harjavallassa, <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/kho-hylkasi-basfin-lahes-valmiin-akkumateriaalitehtaan-ymparistoluvan-nyt-kaikki-on-auki/64461b07-05df-43ca-9fe5-aa9d207150ea>)

Nyt jää edelleen epäselväksi onko tähänastiset ympäristöselvitykset (ml. täydentävä selvitys) on tehty tavalla, joka riittävässä määrin huomioi EU:n ympäristöoikeudesta kumpuavia velvoitteita. Vaikka arviot on tehty Weser-tuomion jälkeen, ei ole lainkaan selvää onko asioita tarkastettu riittävässä määrin EU:n ympäristölainsäädännön ja Weser-tuomion osoittaman tulkinnan mukaisesti. Ympäristövaikutusarviointeja olisi tältä osin edelleen tarpeellista täydentää, jotta ympäristö lupa, toimenpiteet ja alueella tapahtuva toiminta ei olisi ristiriidassa ympäristöoikeudellisten ja EU-oikeudellisten velvoitteiden kanssa. Tässä on myös muistettava EU-oikeuden etusija suhteessa kansallisiin normeihin.

Yleisten ympäristövaikutusten osalta yhdyin myös Hangon ympäristöyhdistyksen aiemmin esitettyyn huoleen siitä, että pohjavesivirtaukset olisi selvitettävä paremmin. Tässä on käsillä joksenkin samankaltainen tilanne pohjaveden suhteen kuin yllämainitussa Kokemäen akkutehdas-tapauksessa.

Toistan myös toisen Hangon ympäristöyhdistyksen aiemmin esittämän huolen ja noston ympäristövaikutusarviosta:

“Lainaus kohdasta ”10.4.3 Vaikutukset pohja- ja pintavesien laatuun” Sataman edustan ruoppaus vaikuttaa voimakkaasti lähialueiden vedenlaatuun, sillä ruoppaustoiminta aiheuttaa kiintoainespitoisuuden nousua ja veden samentumista. Myös pohjasedimentteihin sitoutuneet ravinteet, metallit ja muut haitta-aineet lähtevät liikkeelle ja leviävät mahdollisesti uudelle alueelle. Ravinteiden vapautuminen kiertoon voi aiheuttaa paikallista rehevöitymistä, kun metallien vaikutus on eliöstölle suoraan haitallinen. Ruoppausvaikutusten laajuus voi olla jopa muutamia kilometrejä riippuen alueen virtausolosuhteista”

Nämä riskit tulisi myös arvioida Weser-tapauksen valossa ja tämä edellyttää jatkoselvityksiä. Alueella on valtava virkistysarvo ja luonto on hyvin kaunista; tästä on pidettävä huolta.

13.5.2022 Helsingissä

Asunnonomistaja Lappohjassa,

Lähtettäjä:
Lähetetty: lauantai 14. toukokuuta 2022 0.05
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: UUDELY/7968/2017 / lausunto
Liitteet: Koverhar_lausunto_13052022.pdf
Luokat: Tiina

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL 36, 00521 Helsinki
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

LAUSUNTO: UDELY/7968/2017

Lausumme mielipiteemme Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston täydennetystä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostuksen täydentämiseen).

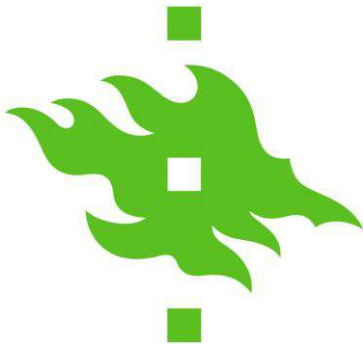
Tällä lausunnolla otamme kantaa Koverharin sataman suunnitelmiin ja ilmaisemme syvän huolestamme sataman nykyisen ja tulevan toiminnan haitallisista ympäristövaikutuksista.

Jo nykyisellään satamaoperaattorin toiminta on välinpitämätöntä ja ei ota huomioon alueen ainutlaatuista luontoa sekä ympäristöasioita. Antrasiittikuljetukset ovat säännöllisesti aiheuttaneet ympäristöön leviävää pölyhaittaa sekä kotipihoillemme kantautuvaa melua. Lappohjan ainutlaatuinen hiekkaranta on kärsinyt niin antrasiitista kuin muutoinkin sataman toiminnasta: rantaan on levinnyt bulkkitavaran jäänteitä, violetteja ja mustia läikkiä antrasiitista, mustanpuhuvaa antrasiitin saastuttamaa vaahtoa.

Koverharin satama sijaitsee pohjavesialueella, kunnan esittämistä kartoista huolimatta (joissa pohjavesialue kuin ihmeen kaupalla kiertää juuri Koverharin sataman reunoilla). Tämä asettaa alueen vesistön erittäin suuren tarkkailun alaiseksi. Myös EU:n ympäristölainsäädäntö ja Weser-tuomio tulee huomioida. "Unionin tuomioistuin oli linjannut jo vuoden 2015 Weser-tuomiossa (C-461/13), että vesiputedirektiivin mukaiset pintavesien (järvet, joet, rannikkovedet) ympäristötavoitteet ovat sitovia. Suomessakin tunnetuksi tulleen Weser-tuomion perusteella pintaveden ekologista tilaa heikentävälle tai hyvän tilan tavoitteen saavuttamisen vaarantavalle hankkeelle ei voida myöntää lupaa ilman vesiputedirektiivin mukaista poikkeusta. Jo yhden pintaveden laadullisen tekijän heikentäminen on kielletty, vaikka pintavesimuodostuman tila ei heikentyisi kokonaisuudessaan.

Esitetyistä YVA-selostuksen vaihtoehtoistaärkevin ja turvallisin vaihtoehto on 0+. Vaihtoehto 2:n kohdalla ruoppaus on hyvin kyseenalainen, terästehtaan aikaisten pohjasedimenttien riskit huomioiden.

Lappohjassa 13.5.2022

Viite: Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö UUDELY/7968/2017 (30.3.2022)

Asia: Koverharin sataman laajentamisen täydennetty YVA-selostus

Hangon Satama Oy:n ja Liikenneviraston Koverharin sataman laajentamishanketta koskien on järjestetty YVA-menettely vuosina 2017–2019. Hanke on kuitenkin muuttunut tämän jälkeen ruoppausmassojen meriläjityksen ja väylän rakennustöiden osalta (ruoppauksen ja louhinnan volyymien huomattava kasvu). Lausuntoja pyydetään nyt arviointiselostuksen täydennyksistä ja uusista toiminnoista aiheutuvista ympäristövaikutuksista.

Helsingin yliopisto, Tvärminnen eläintieteellinen asema, on lausunut hankkeesta jo vuonna 2019 (liitteenä), eikä tässä uudessa muistutuksessa kerrata siinä lausunnossa esitettyjä asioita, vaan keskitytään arviointiselostuksen täydennyksiin. Aikaisempi lausunto on kuitenkin kaikilta osin edelleen ajankohtainen. Korostetaan myös edelleen ympäristöseurannan (kemiallinen, fysikaalinen ja biologinen) tärkeyttä, sekä kaikkien eri rakennusvaiheiden aikana, että sataman käytön aikana, niin merellä kuin satama-alueella maallakin. Jos haitallisia vaikutuksia ilmenee, toimintoja on heti muutettava haitta-vaikutusten minimoimiseksi. Alue on pohjavesialuetta, joka ei saa pilaantua.

1. Hanke on muuttunut alkuperäisestä YVA-selostuksesta siltä osin, että louhintaa meressä tehtäisiin huomattavasti enemmän kuin YVA:ssa oli esitetty, jotta louhetta saadaan sataman täyttöihin. Lisälouhintaa ei tarvitse tehdä väylän syventämisen takia.

Nyt suunnitellaan, että merestä louhitaan yli kaksinkertainen määrä ruoppauskohteesta 2 ja 3 (14 000 m³ktr -> 32 000 m³ktr). Molemmat kohteet sijaitsevat Natura-alueella, missä mitään ylimääräistä louhintaa ei pitäisi sallia. Ylimääräinen louhinta on erityisen arveluttavaa ruoppauskohteen 3 osalta, joka on luontotyyppiltään Riutta (1170). Riutan matalimmilta alueilta löytyy merkittävimmät luontoarvot (Ruuskanen 2019), koska siellä valo ulottuu pohjaan asti mahdollistaen makrolevien kasvun ja siten myös korkeamman lajirikkauden. Kohteen riutta-luontotyyppin luontoarvot (levävyöhykkeet ja sinisimpukkayhteisöt) toteutuvat pääasiassa sen noin 14 metriä matalammilla osuuksilla. 16 metrin syvyydellä ei esiinny makroleviä tai muutakaan kasvillisuutta (Ruuskanen 2019). Tämä tarkoittaa, että jos riuttaa syvennetään enemmän kuin on väylän kannalta välttämätöntä, riutan ylin osa tulee olemaan liian syvä makroleville eikä riutan eliöstö makrolevien osalta voi koskaan enää palautua. Riutan luontoarvo olisi siten pysyvästi huonontunut. Ruoppauskohde 3 sijaitsee myös lähellä Tvärminnen eläintieteellisen aseman luonnonsuojelualuetta ja riutta on tärkeä alue vesilinnuille.

Välttämätön louhinta meriturvallisuuden takaamiseksi, on hyväksyttävää ja se myös vähentää onnettomuusriskiä (ml. öljyonnettomuudet). Helsingin yliopisto kuitenkin suhtautuu hyvin varauksellisesti siihen, että merestä, luontotyypiltään arvokkailta riutoilta, jotka lisäksi ovat Natura alueella, louhittaisiin kiviainesta sataman täyttöön – tämä täyttöaine on saatava muualta.

2. Hanke on muuttunut alkuperäisestä YVA-selostuksesta siltä osin, että osa ruoppausmassoista sijoitettaisiin Hankoniemen eteläpuolelle. Alkuperäisessä YVA:ssa meriläjitystä ei esitetty ollenkaan.

Täydennyksessä suunnitelmassa, jossa ruoppausmassojen volyymi on huomattavasti suurempi, esitetään että lieju- ja savimassat, jotka eivät kelpaa satamarakenteiden täyttöön, läjitettäisiin mereen. Vain sellaiset massat joiden haitta-ainepitoisuudet alittavat kynnyksarvot läjitettäisiin. Ongelmallista kuitenkin on, että Ramboll / Jousama (2020) raportissa saatiin tietoa pääosin tutkimusalueen pinta-sedimenttien haitta-ainepitoisuuksista ja melkein vain hiekkaisilta pohjilta. Tiedot syvempien sedimenttikerrosten sekä savi- ja liejusedimenttien haitta-ainepitoisuuksista ovat puutteellisia. Tämä on ongelmallista, koska vain savi- ja liejusedimenttejä aiotaan läjittää mereen (kaikki hiekka käytetään täyttömateriaaliksi satamarakenteisiin). Ennen kuin mitään läjityksiä tehdään, pitää siis myös löyhien ruoppausmassojen haitta-ainepitoisuudet mitata. On myös selkeästi osoitettava, miten mahdollisesti haitta-aineita sisältävät ruoppausmassat erotetaan muista massoista.

On hyvä että suunnitelmassa todetaan että ruoppauksen aikana käytetään siltti- ja ilmakuplaverhoa estämään kiintoaineksen leviäminen. Tällaisia suojausmenetelmiä ei kuitenkaan esitetä käytettävän läjityksen yhteydessä, jolloin hienojakoinen materiaali voi levitä huomattavasti kauemmin kuin raportissa sanotaan. Läjitysalue sijaitsee vain 300 m lähimmästä Natura-alueesta. Mallien mukaan aines leviäisi vain 200 m läjityspisteestä, mutta käytännön kokemusten perusteella hienojakoinen aines todennäköisesti leviäisi huomattavasti kauemmin, sekä ruoppausmassojen suurien volyymien, että suhteellisen matalan (35 m) pohjan takia. Vuonna 2011 tehtyjä läjityksiä ei voi käyttää vertailuun, koska massat olivat silloin pääosin hiekkaa/soraa, jossa oli seassa hienompijakoisia maalajeja (moreenia). Karkea materiaali vajoaa nopeammin pohjaan, kun taas nyt suunnitellut läjitysmassat olisivat savi- ja liejusedimenttejä, jotka jäävät vesipatsaaseen huomattavasti kauemmin ja siten voivat levitä paljon kauemmas läjitysalueelta. Kiintoaineksen leviämisen mallinnuksessa täytyy virtausten lisäksi huomioida myös aallokon ja rahtilaivaliikenteen potkurivirtausten vaikutuksia. Suuriskaalaiset läjitykset (n. 200 kertaa proomulla) on suunniteltu toteutettavan syksyllä jolloin syysmyrskyt voivat respuspendoida liejua tältä kohtalaisen matalalta alueelta. On siis huomioitava, että suspensoitunutta ainesta läjitetyistä massoista todennäköisesti leviää huomattavasti kauemmas kuin mallinnuksessa nyt esitetään.

Läjitys ei sinänsä välttämättä ole ongelmallista, jos kyseessä on akkumulaatiopohja/kertymäalue (lieju- ja savipohja). Nyt suunniteltu läjitysalue on kuitenkin lähellä Natura-aluetta, jonka luontoarvoja ei tulisi heikentää ihmistoiminnan seurauksena. Se että esim. alueen riuttojen luontoarvot katsottiin olevan ei-merkittäviä ei tarkoita sitä, että niiden tilaa voi heikentää entisestään. Päinvastoin, ylimääräistä stressiä kuten veden samentumista tulisi välttää vielä enemmän.

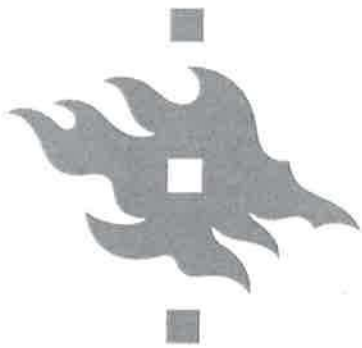
Yleinen kommentti tulevia YVA-selvityksiä ja lausuntopyyntöjä varten: Selkeä selitys mihin osaan pyydetään kommentteja, mikä löytyy mistäkin ja mikä on uutta helpottaisi kommentointia huomattavasti. Myös liitteiden numerointiin tai nimeämiseen pitäisi kiinnittää huomioita. Nyt ne eivät täsmänneet ja liitteitä näytti myös puuttuvan (tai oli mahdotonta löytää). Näin suurissa ja pitkäkestoisissa selvityksissä olisi myös hyvä, jos mukana olisi kuvaaja josta selkeästi näkee missä vaiheessa kyseinen prosessi etenee ja mitä muita hankkeeseen liittyviä prosesseja, selvityksiä tai hakemuksia on vireillä.

Kiitos, että muistutuksen antamiselle annettiin lisää aikaa 27.5.2022 saakka.

Tvärminnessä, 27.5.2022

Itämeritutkimuksen professori

Tutkimuskoordinaattori

Asianro

22.5.2019

Viite: Uudenmaan Ely-keskuksen lausuntopyyntö UUDELY/7968/2017

Asia: Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston Koverharin sataman laajentamissuunnitelma, ympäristövaikutusten arviointiselostus

Tausta

Hangon Satama Oy suunnittelee Koverharin sataman laajentamista Hankoniemellä. Tarkoituksena on nostaa sataman käyttöastetta jota varten satamaa pitää laajentaa ja vesiväyliä syventää. Laajentamisen seurauksena myös laivaliikenteen määrä lisääntyy. Sataman mahdollinen laajentaminen on tarkoitus toteuttaa lupamenettelyn jälkeen vuosien 2020-2030 aikana. Uudenmaan elinkeino, liikenne ja ympäristökeskus on pyytänyt Helsingin yliopiston Tvärminnen eläintieteelliseltä asemalta (jäljempänä TVEA) lausuntoa Hangon Satama Oy:n ja Väyläviraston ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Helsingin yliopisto ei tässä lausunnossa ota kantaa eri satama-vaihtoehtojen eikä huomioi vaikutuksia jotka ovat lyhytkestoisia. Lausunto on siksi yleisluonteinen, siinä tuodaan esille aiheita jotka on tunnistettu TVEA:lle tärkeiksi ja jotka johtuvat satamarakentamisesta tai varsinaisesta satamatoiminnasta.

Helsingin yliopiston toiminta

Helsingin yliopisto ylläpitää hankealueen lähistöllä sijaitsevaa tutkimusasemaa, eli Tvärminnen eläintieteellistä asemaa, jota ympäröi Helsingin yliopiston omistama luonnonsuojelualue (Uudenmaan lääninhallituksen päätös 7109/1981 sekä Uudenmaan ympäristökeskuksen päätös LUO 348), sekä valtion hallinnassa ja yliopiston käytössä oleva Tvärminnen luonnonsuojelualue (asetus 651/1983).

TVEA toimii tukikohtana lukuisille luonnontieteellisille tutkimushankkeille ja kenttäkurseille. Itämereen ja erityisesti Suomenlahden rannikkoalueisiin liittyvät kysymykset ovat keskeisiä TVEA:n toiminnassa. TVEA:aa käyttävät Helsingin yliopiston tutkijoiden ja kurssien ohella lukuisat muut kansalliset ja kansainväliset toimijat, TVEA on osa Suomen Akatemian FIRI-tiekarttaan kuuluvaa FINMARI-konsortiota (<https://www.finmari-infrastructure.fi/>). TVEA:n toiminnalle on keskeistä ympäristön pitkäaikainen havainnointi toiminta-alueellaan, ja se koordinoi Suomen pitkäaikaisen ympäristötutkimuksen verkostoon, eli FinLTSER:iin kuuluvaa Läntisen Suomenlahden aluetta WelFin (<http://www.lter-europe.net/lter-europe/infrastructure/networks/finland>).

Yleisellä tasolla TVEAn toiminnalle on tärkeää, että mikään yksittäinen ihmisen aiheuttama toimenpide ei oleellisesti vaikuta ympäristön yleiseen tilaan, koska sellainen toimenpide vääristäisi tutkimusten tulosten yleistämistä ja siten TVEAn tutkimuksen kansainvälisesti korkeata tasoa. TVEAn toiminnalla ja TVEAn alueella suoritettulla tutkimuksella ja ympäristöseurannalla on suuri merkitys kansallisesti ja kansainvälisesti. Pisin seuranta – Storfjärdenin pohjaeläinseuranta - on jatkunut yhtäjaksoisesti yli sata vuotta ja on myös kansainvälisesti ainutlaatuinen. Myös huomattavasti nuoremmat seurannat, esimerkiksi vesilintuseuranta

ja sinisimpukkaseuranta ovat ajalliselta pituudeltaan jo kansainvälisesti merkittäviä. TVEA on erityisesti huolissaan mahdollisista muutoksista, jotka koskisivat pitkäaikaisseurantaa ja eritoten Storfjärdenin seuranta-alueita. Storfjärdenin alue on lisäksi toiminut jo hyvin pitkään erilaisten kokeiden suorituspaikkana ja alueen "luonnollisen tason" ylläpitäminen on siksi TVEAn toiminnalle erityisen tärkeää. Yllämainittuihin, toimintaamme liittyviin lähtökohtiin viitaten, haluamme tuoda esille seuraavat asiat jotka ovat toiminnallemme erityisen tärkeitä.

Sataman rakennusvaiheen seuraukset

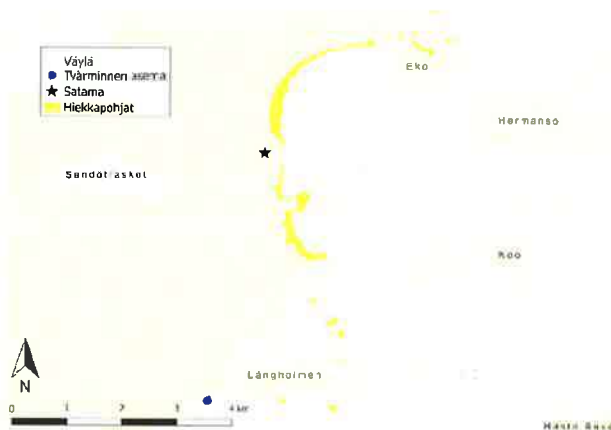
1. **Satama-alueen ruoppaus.** Helsingin yliopisto pitää erittäin tärkeänä, että ruoppaukset suoritetaan ympäristöä säästävällä tavalla, jossa menetelmiä valittaessa keskeisenä valintakriteerinä on ympäristövaikutusten näkökulmasta parhaan ruoppaustekniikan käyttö sekä toimenpiteet, joilla estetään vaikutusten leviäminen kohdealueen ulkopuolelle. Siten ruoppauksen ajankohta, kesto ja virtausolosuhteet on suunnittelussa huomioitava ja lisäksi on kyettävä reagoimaan nopeasti, mikäli olosuhteet ruoppauksen aikana oleellisesti muuttuvat. Vaikka syksy ja talvi voivat olla otollista ruoppausaikaa vuodenajan ja biologisten prosessien lepovaiheen takia, ovat tuulet ja virtaukset usein suuremmat samana ajankohtana. Näitten yhteisvaikutus on siksi kyettävä arvioimaan nykyistä paremmin. Keskeisiä toimintatapoja kaikissa vaihtoehdoissa ovat sedimentin ja haitta-ainesten leviämisen lieventämistoimet kaikissa ruoppauksissa.
2. **Räjäytykset satama-alueella.** Mikäli satama-alueen laajennus edellyttää louhintaa, on louhinta ajoitettava syksyyn tai talveen, jolloin vaikutukset meriluontoon ovat mahdollisimman vähäiset.
3. **Meriväylien syventäminen.** Helsingin yliopisto suhtautuu varauksella Storsundsharun-saaren eteläpuoleisen riutan suunniteltuun louhintaan. Storsundsharun-saaren haahkapopulaatio kuuluu TVEA:n tutkijoiden pitkäaikaisen, kansainvälisen tutkimuksen piiriin, ja saarella esiintyy muutakin arvokasta merilinnustoa. Haahka on myös HELCOMin punaisella listalla arvioitu Suomessa tasolle "vaarantunut" (VU Vulnerable) ja koko Itämeren alueella erittäin uhanalaiseksi (EN). Matalat riutta-alueet ovat haahkoille tärkeitä syönnösalueita. Lisäksi vedenalaiset riutat ovat Luontodirektiivin suojeltuja luontotyyppisiä joilla elää monimuotoinen lajisto. Arviointiohjelmaan liittyvän selvityksen mukaan louhinta-alue on edelleen ammattikalastajien ilmoittamaa kampelan kutualueita. Kalaston kutualueita ei kuitenkaan ole selvitetty erikseen, eikä louhinnan vaikutuksia näin ollen voida tarkasti arvioida.

Satamatoiminnan käytön vaikutukset

TVEA katsoo tärkeäksi, että rakennusvaiheessa myös huomioidaan käytön vaikutukset. Täten on tärkeitä että:

1. Satama ja laivojen käännösalue on niin syvä, että laivojen potkurivirta tultaessa sekä lähtiessä ei vaikuttavuudeltaan oleellisesti yllä merenpohjaan asti, sillä tällainen vaikutus saisi aikaan veden jatkuvaa samenessa ja mahdollisesti sameuden leviämistä. TVEA katsoo erittäin tärkeäksi, että satama-altaan ja laivojen kääntöalue jo rakennusvaiheessa ruopataan syväksi, jotta käytön aikana potkurivirtojen aiheuttama samennus on mahdollisimman vähäinen. On mahdollista, että pinnan alla olevat syvemmät maalajit ovat vähäravinteisia (esim hiekka) eivätkä siksi ole ympäristölle yhtä haitallisia kuin vastaavat sedimenttipohjat. Pintamateriaalin riittävä poistaminen myös vähentäisi pohjassa olevien haitta aineiden (esim TBT, PCB, TPhT ym) leviämisen ympäristöön sataman käytön aikana.
2. Satama-alueen hulevesi ei päädy mereen puhdistamattomana, vaan että mahdolliset kemikaalit, ravinteet, ja eloperäiset aineet käsitellään asianmukaisesti.

3. Arviointiohjelmassa esitettyjen laajennusvaihtoehtojen vaikutukset laivaliikenteeseen vaihtelevat niin laivojen lukumäärän kuin koon suhteen. Eri vaihtoehtojen kokonaisvaikutusta väylän ulkopuolella (rantaerosio, pohjaerosio, sameneminen, laivoista syntyvät aallot ja meluhaitta) tulee tarkastella vielä erikseen ympäristölupaprosessissa; tarkastelun lähtökohtana tulee olla vaihtoehto, jolla kokonaisvaikutus jää mahdollisimman pieneksi (erityisesti vaikutukset Natura-alueeseen ja TVEA:n luonnonsuojelualueeseen). Näitä laivaliikenteen kielteisiä vaikutuksia voidaan vähentää asettamalla laivoille nopeusrajoituksia (joiden noudattamista tulee myös seurata). Eroosiovaikutus koskee erityisesti Skomakarskär ja Brännskär -nimisiä saaria Tvärminnen luonnonsuojelualueella. Niissä eroosiolle herkkiä hiekka- ja moreenirantoja.
4. Laaditaan suunnitelma ja strategia sekä otetaan käytäntöön menetelmät, joilla vähennetään laivojen mukana tulevien vieraslajien leviämisen riskiä.
5. Laaditaan öljyntorjuntasuunnitelma, jolle varataan riittävä öljyntorjuntakalusto, joka laadussa ja määrässä huomioi sataman reuna-alueiden ekologisen arvon, tutkimusarvon ja saariston pirstoutuneisuuden.
6. Rakennusvaiheen ja toiminnan ympäristöseuranta on satamasta riippumaton, laajuudeltaan kattava ja laadultaan sellainen, joka riittävän kattavasti huomioi alueen erityispiirteet.
7. Lappohjan laajan hiekkarannan tilaa seurataan ja ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin, mikäli satamatoiminta johtaa rannan liettymiseen (vedenalaisen hiekan koostumuksen muutokseen tai rannan ruovikon laajenemiseen). Lappohjan hiekkaranta on rantojensuojeluohjelmaan kuuluva ja sijaintinsa (välisaaristossa) ja laajuutensa takia aivan ainutlaatuinen ja perusopetukselle tärkeä. Sen tila ei saa vaarantua. Koverharin pohjoispuolella on laaja ruovikkoalue joka saattaa laajentua, mikäli satamaa edelleen laajennetaan (satama luo suojan rantaa kuluttavalle aallokelle ja tuulelle ja meriveden laivoista johtama sameneminen kerääntyy tuulen suoja-alueelle) ja mikäli satama-alueesta tai satamatoiminnasta päätyy ravinteita tai sedimenttiä meriveteen. Tvärminne katsoo, että sataman on velvoitettava toimenpiteisiin (ruovikon niittoa ja juurakon poistoa) mikäli on havaittavissa että ruovikon pinta-ala kasvaa.

Lähde: Vatanen ym (2018) Koverharin sataman laajentaminen Vesistö-, vesiluonto ja kalatalousvaikutusarvio. Google Earth kuvakaappaus.

Alueen yleispiirteet jotka tulee huomioida

Satama-alue sijaitsee alueella, jossa veden vaihtuvuus on runsasta ja jossa virtaussuunnat vaihtelevat suuresti. Alueen vesimassan läpivirtaus pintakerroksessa on suuri Pohjanpitäjänlahden tuoman makean veden takia. Tätä vesivirtausta pinnalla korvaa meren pohjaa pitkin kulkeva suolainen vesi joka kummutessaan ajoittain tuo runsaasti suolaista vettä pintakerrokseen. Alueen pinta- ja pohjavirtaukset ovat suuret, minkä johdosta myös ihmisen aiheuttama veden samenneminen tai haitta-aineiden, kuten öljyn, leviäminen voi olla hyvin nopeaa ja laajavaikutteista. Samentunut vesi kulkeutuu virtausten mukana sekoittuneena koko vesipatsaassa, mutta voimakkaimpana samennus esiintyy kuitenkin pohjan tuntumassa ja vaikuttaisi täten mahdollisesti Storfjärdenin pitkäaikaisseurannan tuloksiin.

Toiminta-alue sijaitsee Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden Natura 2000 merensuojelualueella (FI 0100005), jolle on erikseen säädetty rajoituksia, joiden tavoite on turvata Natura-alueiden luontoarvoja. Kyseinen Natura 2000 –alue on perustettu suojelemaan erityisesti merenpohjaa, vedenalaista luontoa ja veden laatua, ja näitä seikkoja tulee tässäkin hankkeessa huomioida erityisen tarkasti. Natura-alue on todettu ympäristöministeriön asettaman vesistöjen erityissuojelutyöryhmän raportissa (63/1992) erityisiä suojelutoimia vaativaksi merialueeksi, jolla on merkitystä erityisesti Itämeren tutkimuksen kannalta. Natura-2000 alueilla toimenpiteillä ei merkittävästi saa heikentää alueen suojeluarvoja. Helsingin yliopisto pitää tärkeänä, että tämä yleisperiaate on keskeisessä asemassa hankkeen jatko suunnitte-

lussa. Vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä niin vaikutusmekanismien kuin hankealueen vesiluonnonkin osalta. Näiden yhteisvaikutusten johdosta on varovaisuusperiaate pidettävä jatkosuunnittelun ytimessä ja mitä epävarmempia ovat seuraamukset, sitä suurempaa varovaisuutta on käytettävä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Nämä edellä mainitut seikat asettavat a) vaatimuksia myös rakennusvaiheen ja itse toiminnan ympäristöseurannan kattavuuteen ja laatuun sekä b) ennalta varautumisen periaatteen mukaisiin suunnitelmiin ja välittömiin toimenpiteisiin, mikäli seurannassa ilmenee toiminnasta aiheutuvia luontoa heikentäviä vaikutuksia.

Rehtori

Lähtettäjä: Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry <uusimaa@sl.fi>
Lähetetty: keskiviikko 25. toukokuuta 2022 13.48
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Kopio:
Aihe: Lausuntonne Täydennetystä arviointiselostuksesta Koverhar, Hanko
Liitteet: Hanko-Koverhar-tayd-YVA-SLLUP-250522-A.docx; Hanko-Koverhar-tayd-YVA-SLLUP-250522-A.pdf
Luokat: Tiina

UUDENMAAN ELY-KESKUKSELLE

Viitaten kuulutukseenne Hangon Satama Oy ja Väylävirasto, Täydennetty YVA-selostus, Koverharin sataman laajentaminen, Hanko.
Viite: UUELY/7968/2017

Ohessa liitteenä lausuntonne täydennys-YVA-menettelyyn
- Lisäaikaa saatu pyynnöstä 25.5.2022 asti.

Piirin ja Hangon ympäristöyhdistyksen puolesta toimeksi saaneena,

toiminnanjohtaja

--

Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Itälahdenkatu 22 b A, 00210 Helsinki
<http://www.sl.fi/uusimaa/>
uusimaa@sl.fi

Toiminnanjohtaja

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Viitaten kuulutukseenne Hangon Satama Oy ja Väylävirasto, Täydennetty YVA-selostus, Koverharin sataman laajentaminen, Hanko.

Viite: UUDELY/7968/2017

LAUSUNTO

Hangon ympäristöyhdistys ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry ovat tutustuneet materiaaleihin ja esittävät lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Hangon Satamalla on nyt yksi ympäristölupa, josta on valitettu (hanketoimija) ja käsittelyssä kaksi ympäristölupahakemusta sekä lisäksi yhtäaikaan menossa täydennys YVA-menettelystä. Ensimmäinen YVA-menettely päättyi 6.11.2020 ja nyt sitä siis täydennetään.

Toivomme, että jatkossa ELY-keskus voisi kuulutuksessaan selkeämmin tuoda esille muuttuneet asiat, joita täydennys-YVA:ssa on tarkasteltava. Lisäksi asiakirjojen ja liitteiden numerointiin ja siihen, että liitteet on helposti löydettävissä, tulee kiinnittää huomiota.

Lukijaa helpottaisi, jos YVA-selostuksen täydennyksessä olisi sisällysluettelo, sivunumerot sekä aluksi kirjattuna täydennettävät asiat (nyt nämä olivat luvussa 4). Loppupäätelmät olisi myös hyvä esittää yhteenvetona tai taulukkona samassa asiakirjassa. Täydennys-YVA:n liitettä 10. *Vaikutusten yhteenvetotaulukko* ei löytynyt (esimerkiksi nettisivulta <https://www.ymparisto.fi/koverharinsatamanlaajennusYVA>).

YVA-täydennysselostus suhtautuu yleisellä tasolla riskeihin melko kevyesti ja toisaalta siinä esitetään vain vähän varsinaisia riskien hallintakeinoja, ellei niitä sitten ollut puuttuneessa liitteessä 10. Jo ennen hankkeen toteutusta vesistön *kemiallinen tila* on esimerkiksi läjitysalueella luokiteltu huonoksi. Vesistön tilaa pitäisi kuitenkin parantaa erityisesti Suomenlahden saaristossa. Tulee pyrkiä siihen, ettei millään luvitettavalla hankkeella olisi haitallisia vaikutuksia vesistöön, ilmastoon tai luonnon monimuotoisuuteen.

YVA-menettelyn täydennystarpeet

ELY-keskus on pyytänyt täydennystä seuraavista asioista (kursiivilla lainaus hankkeesta vastaavan/ ECOBIO:n YVA-täydennyksestä, kpl 4.1, sivunumerot puuttuvat).

1. Virtausmallinnukseen ja virtausmittauksiin perustuva arviointi suunnitellun meriläjityksen aiheuttaman samentuman leviämisestä Tulliniemen Natura-alueelle sekä sen läheisyyteen ja vaikutuksista alueen luontoarvoihin. Suunnitellun läjitysalueen soveltuvuus tyydyttäväksi läjitysalueeksi on arvioitava myös saatujen virtausmittaustulosten pohjalta.

2. Meriläjityksen aiheuttaman samennuksen vaikutusalueella olevien uhanalaisten vedenalaisten luontotyyppien (erityisesti riutat-luontotyyppi) sijainti on selvitettävä tutkimuksin. Selvitysvelvoite koskee Tulliniemen Natura-aluetta ja sen lähialuetta. Hakemuksessa esitetty riutat-luontotyypin sijainti- ja vaikutusarvio perustuu VELMU-aineistoon ja näin ollen mallinnuksiin, mikä ei ole riittävä Natura-alueen luontoarvoihin kohdistuvien mahdollisesti merkittävien vaikutusten tunnistamiseksi.

Hankkeesta vastaava toteaa YVA-täydennyksessä päätelmänään monessa kohden, että haitallisia vaikutuksia syntyy mahdollisesti vain hyvin vähän tai ei lainkaan tai ei ainakaan merkittävästi. Täyttä varmuutta tästä ei tämän asiakirjan perusteella edelleenkään synny.

Lausunnon antajille jäi epäselväksi esimerkiksi se, miten **mahdolliset haitta-aineita sisältävät** ruoppausmassat **erotetaan ruoppausvaiheessa** niistä, joissa haitta-aineita ei ole. Tämä on koko ruoppausprosessin kriittisin vaihe ympäristön pilaantumisen kannalta.

Kuinka toteuttaja varmistuu siitä, ettei haitta-aineita sisältävää ruoppausmassaa joudu meriläjityksen mukana meriekosysteemiin? Ympäristölupahakemuksen liitteessä 19.2.2021 (<https://ylupa.avi.fi/fi-FI/asia/1919484>) todetaan, että loput *koheesiomaat* läjitetään mereen läjitysalueelle. Se, että meriläjitys tapahtuu kaukana ranta-alueista, ei poista riskejä.

Haitta-aineita sisältävät massat on tarkoitus läjittää maalle (satama-alueelle), mikä on luultavasti parempi vaihtoehto haittojen hallinnan kannalta. Kun ruoppausmassa siirretään kuivumaan, se kuitenkin sisältää vettä, joka voi valua takaisin mereen. Onko varmaa, että hiekkareunukset tai vallit pidättävät haitalliset aineet?

Viittaamme Koverharin sedimenttitutkimukseen 2016 (YVA-selostus, Liite 9, s. 12), jossa todetaan seuraavaa:

”4.5.1 Sataman laajennusalue

Ympäristöministeriön ruoppaus- ja läjitysohjeen mukaisesti tarkasteltuna ruoppausmassat eivät sovellu meriläjitykseen haitta-ainetason 2 ylittävien sinkki ja PCB-pitoisuuksien takia

(liite 3).

4.5.2 Väylän pieni ruoppausalue

Ruoppausmassat eivät sovellu meriläjitykseen haitta-ainetason 2 ylittävän nikkelipitoisuuden takia.

4.5.3 Väylän iso ruoppausalue

Ruoppausmassat ovat meriläjityskelpoisia sekä ”kohtalaiselle” että ”hyvälle” läjitysalueelle.” (mutta: tässä läjitysalue ”tyydyttävä”).

Koverharin väylä sedimenttien haitta-ainetutkimukset, todetaan sivulla 6: ”Tutkimuksissa saatiin tietoa pääosin tutkimusalueen pintasedimenttien haitta-ainepitoisuuksista. Tiedot syvempien sedimenttikerrosten haitta-ainepitoisuuksista ovat puutteellisia. On kuitenkin epätodennäköistä, että haitta-aineita olisi kulkeutunut syvemmälle kovaan hiekkapohjaan, koska pintasedimenteissäkin todetut haitta-ainepitoisuudet olivat pieniä.”

Todetaan myös: ss. 38 – 42, ettei näytteitä saatu tarpeeksi. Hiekkapohja on kovaa, mutta terästehtaan noin 50 toimintavuotena haitta-aineita on voinut siirtyä myös syvempiin kerroksiin.

Kohtaan 4.5.3. toteamme edellä olevan lisäksi: YM:n ohjeen (Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2015) mukaan ”**Tyydyttävällä** läjityspaikalla kulkeutumiskahva on kohtuullinen.” Läjitysalue kuuluu tähän tyydyttävä-luokkaan, jolloin voidaan olettaa myös haitta-aineiden leviämisen ”olevan kohtuullinen” tai ainakin on riski niiden kulkeutumiseen.

Edellisen lisäksi **kuonaa** aiotaan lisätä sataman meritäyttöihin. Onko tämä prosessi haitaton? Pääsevätkö kuona-aineet reagoimaan esimerkiksi ruoppausmassojen kanssa tai syntyykö muita kemiallisia reaktioita? Häviävätkö haitta-aineet kuivatustapahtumassa?

Ruoppausmassojen kuivatusalueella sekä sataman täyttöjen yhteydessä voi lisäksi esiintyä pölyämistä. Pöly saattaa levitä myös veteen, joten siinä ovat haitta-aineetkin päätyvät veteen. Näin ei tietenkään saa tapahtua.

Edellä kuvatun perusteella on olemassa riski, että haitta-aineita leviää mereen, kun ruoppausmassoja läjitetään mereen ja/tai täytetään kuonalla satamassa. YVA-täydennys toteaa riskin olevan ”teoreettinen” - väitämme kuitenkin, että riskit ovat todellisia. Riskejä pitää myös ehkäistä tai ainakin vähentää.

Lausunnon antajat korostavat, että koko hanke on käytännössä Natura-alueella ja/tai sen välittömässä läheisyydessä ja sataman maa-alue on osittain pohjavesialueella tai sen välittömässä läheisyydessä, joten on erityinen syy noudattaa ns. varovaisuusperiaatetta. Esimerkiksi meriläjitykseen kelpaamattomien ruoppausmassojen läjitysalue sijaitsee hyvin lähellä pohjavesialuetta ja vain noin 100 m vedenottamosta.

”Kala- ja vesitutkimus Oy:n raportin mukaan pohjaeläinlajistossa on havaittavissa hidasta toipumista Koverharin terästehtaan kuormituksesta, joka on loppunut kokonaan vuonna 2012.” Kehitys on siis ollut parempaan päin eikä sitä saa uusien satamatoimintojen vuoksi päästää huonompaan suuntaan.

Hienojakoisten ainesten meriläjitys suunniteltuun läjityspaikkaan sisältää nähdäksemme liian monta epävarmuustekijää, esimerkiksi

- a) paikallisten virtausten voimakkuus ja suunta eri vuodenaikoina,

- b) läjityksen vaikutus itsessään esimerkiksi pohjaeliöstöön ja
- c) läjitettävän aineksen haitta-ainepitoisuudet ja haitta-aineiden vaikutukset ekosysteemissä.

Mikäli läjitykselle kuitenkin annetaan lupa, tulee erityisesti kiinnittää huomiota läjityksen haittojen minimointiin. Koska kemiallinen tila on jo nyt **huono**-luokassa, ei riitä, että ”Viitaten edellä olevaan arvioon ruoppausmassojen haitta-ainepitoisuuksista, läjityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia kemiallisen tilan luokitteluun”. Vesistön huono-luokitusta pitää pyrkiä parantamaan.

3. Aineistoa tulee täydentää louhinnan aiheuttamien vaikutusten (mm. melun leviäminen ja vedenalainen melu) osalta huomioiden sekä ruoppausalueen 2 louhinta ja ruoppausalueen 3 lisälouhinta (hakemuksen liite 1-kartat ruoppausalueista).

Lisäksi tulee esittää ELY-keskuksen Natura-arvioinnista antamassa lausunnossa edellytetty suunnitelma siitä, miten melun eläimiin kohdistuvat haittavaikutukset ehkäistään melun leviämisen estämisellä ja esimerkiksi karkottamalla lajit työalueelta.

Lausunnon antajat toteavat: luonnonvaraisia eläimiä on vaikea hallita. YVA-täydennyksessä ei selostettu tarkemmin millaisia karkotusvälineitä käytettäisiin, joten niiden tehoa on vaikea arvioida.

Melun hallinnasta ym. ei ollut tarkempaa selostusta YVA-täydennyksessä. YVA-täydennys toteaa, että lieventämistoimenpiteinä käytetään aikarajoitusta ja eläinten karkotusta. Ajallinen rajoitus ei sinänsä lievennä räjäytyksistä aiheutuvaa melua.

4. Hankkeessa tapahtuneista muutoksista verrattuna YVA-menettelyssä arvioituihin hankevaihtoehtoihin ja niistä tehtyyn Natura-arviointiin tulee tehdä uuden Natura-arvioinnin tarpeen arvio. Arviossa tulee kerätä yhteen Natura-alueiden luontoarvoihin kohdistuvat mahdolliset heikentävät vaikutukset.

Kappaleessa 4.8 (Natura-arvioinnin tarpeen arvio) selostetaan vaikutusten olevan vähäisiä Natura-suojelun kannalta ja vedotaan siihen, että ”alueen edustavuus on huono”. Lisäksi täydennyksessä todetaan: ”Vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin ei aiheudu louhinnasta.”

Natura-suojelussa oleellista on, ettei luontoarvoja heikennetä siitä tilanteesta, mikä *in situ* on.

Lisäksi on huomioitava mahdollisen onnettomuusriskin kasvaminen herkällä alueella, kun alusmäärä Koverharissa kymmenkertaisuksi mahdollisesti noin tuhanteen alukseen vuodessa. Alusten koko ja samalla potkureiden tuottamat virtaukset kasvavat. Myös potkureiden aiheuttama virtausefekti tulee ottaa huomioon. Läjitettävä aine on hienojakoista ja leviäminen voi siten tapahtua laajemmalle alueelle. Natura-arviointi (UUDELY7968/2017) toteaa, ettei virtausten voimakkuudet ole tiedossa. Virtauksia oli tutkittu, mutta silti niihin jää epävarmuuksia. Ympäristöluvassa on asetettava aluksille riittävän alhainen nopeusrajoitus Koverharista ulos merelle.

Tvärminnen eläintieteellinen asema

Lausunnon antajat painottavat vielä Tvärminnen eläintieteellisen aseman merkitystä. Luontokadon edetessä on äärimmäisen tärkeää edelleen jatkaa meren tilan tutkimusta näillä vesillä.

Koko käsittelyalue, ruoppaukset, louhinnat, räjäytykset ynnä voimakkaasti lisääntyvä laivaliikenne sijaitsevat eläintieteellisen aseman toiminta-alueella. Asema on suorittanut ympäristö- ja etenkin vesitutkimusta tällä alueella jo vuodesta 1902 lähtien. Tämä on mahdollistanut pitkiä arvokkaita tutkimussarjoja, joiden jatko voi vaarantua, jos vesialueita pilataan tai muutetaan ratkaisevan paljon.

Erityisesti eläintieteellistä asemaa ajatellen ylimääräisestä merellä tapahtuvasta kalliolouhinnasta täyttömateriaalin saamiseksi on ehdottomasti luovuttava.

Lopuksi

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n toimialaan kuuluvat ympäristö- ja luonnonsuojeluasiat ja maakunnallisena toimijana otamme mielellään vastaan alueella kuulutettavien YVA-hankkeiden lausuntopyynnöt os. uusimaa@sll.fi.

Hangossa ja Helsingissä 25.5.2022

HANGON YMPÄRISTÖYHDISTYS RY

puheenjohtaja

sihteeri

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON UUDENMAAN PIIRI RY

puheenjohtaja

toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
uusimaa@sll.fi

toiminnanjohtaja,